

IV. Sądownictwo

A. Przegląd Orzecznictwa

ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

I. Kodeks karny.

Art. 12. Przepis art. 12 k. k. nie określa pojęcia przestępstwa, ale tylko wprowadza, odstępując od grupowania trójdzielczego przestępstw (zbrodnie, występki i wykroczenia), nowy podział przestępstw na podstawie formalnej.

Poza zbrodniami i występkami są liczne czyny karygodne niższego typu, również przestępstwa, które jednak do k. k. nie należą. (23. III. 1934 r., 1 K. 47/24).

Art. 17 k. k. 1. Nierozważenie z urzędu ujawnionej (art. 360 k. p. k.) kwestji poczytalności sprawcy mimo, iż tenże w toku przewodu sądowego niepoczytalnością się nie bronił, obraża (art. 9 k. p. k.) prawa oskarżonego i w myśl art. 513 § 1 k. p. k. może w granicach art. 510 k. p. k. być przedmiotem zarzutu kasacyjnego. (10. IV. 1934 r., 3 K. 1404/33).

2. Tak w przypadku z art. 17 § 1 k. k., jak i w innych analogicznych, w których ustawa postanawia, że sprawca w określonych warunkach „nie podlega karze”, sentencja wyroku winna przybrać postać orzeczenia niewinniającego. (15. II. 1934 r., 3 K. 1403/33).

Art. 21 k. k. 1. Każde działanie, konieczne dla odparcia bezpośredniego bezprawnego zamachu na określone w art. 21 k. k. dobro, jest działaniem prawnem bez względu na to, czy zmierza wprost do osiągnięcia skutku, który w braku warunków obrony koniecznej byłby skutkiem przestępnym (art. 14 § 1 k. k.), czy też następuje w warunkach, przewidzianych w § 2 art. 14 k. k. (28. III-1934 r., 3 K. 216/34).

2. Określona w art. 21 § 1 k. k. obrona konieczna nabywa cechy prawności, o ile odpowiada przepisom odnośnych ustaw cywilnych, zaczem użycie samopomocy (§ 19 austr. u. c.) tylko wówczas mogłoby być uznane za działanie w granicach koniecznej obrony, gdyby zwłoka groziła niebezpieczeństwem lub niepowetowaną stratą. (27. III. 1934 r., 3 K. 25/34).

Art. 26 k. k. 1. Podżeganiem jest zarówno wywołanie w kimś zamiaru popełnienia przestępstwa, jak i utrzymanie go w powziętym zamiarze. (10. IV. 1934 r., 3 K. 292/24).

2. Podżeganie w rozumieniu art. 26 k. k. nie musi być skierowane do jednej osoby, lecz może dotyczyć wielu osób, które nie muszą być koniecznie wykryte ani też znane z nazwiska podżegaczowi. (7. III. 1934 r., 1 K. 26/34).

Art. 26—28 k. k. Podżegacz i pomocnik w rozumieniu k. k. są również sprawcami przestępstwa i różnica między nimi a sprawcą „sensu stricto” polega jedynie na formie działania, gdy bowiem sprawca „sensu stricto” dąży do urzeczywistnienia przestępstwa swem własnym bezpośrednim działaniem, to natomiast między czynnościami podżegacza i pomocnika a urzeczywistnieniem przestępstwa zachodzi tylko związek pośredni.

Zgodnie z zasadą indywidualizmu sama tylko wspólnota zamiaru przestępnego nie stanowi według k. k. dostatecznej podstawy do przypisania dwu lub więcej osobom, działającym na podstawie wspólnego porozumienia, sprawstwa (sensu stricto) przestępstwa. (26. III. 1934 r., 2 K. 154/34).

Art. 36 k. k. Zbieg ustaw z art. 36 k. k. zachodzi tylko wtedy, gdy czyn wyczerpuje istotę dwóch lub więcej rodzajowych typów przestępstwa, nie zaś gdy chodzi jedynie o zbieg zjawiskowych form tego samego przestępstwa np. o podżeganie i pomocnictwo (w stosunku do tego samego przestępstwa) lub o to, że sprawcy tylko częściowo zamiar przestępny urzeczywistnili. (26. III. 1934 r., 3 K. 169/34).

Art. 59 k. k. Przepis art. 59 k. k. może być uwzględniony tylko przy wymierzaniu indywidualnych kar za poszczególne przestępstwa, nie może zaś mieć zastosowania przy wymiarze kary łącznej (art. 31 k. k.). (11. IV. 1934 r., 2 K. 223/34).

Art. 61 k. k. Uprzednia niekaralność sprawcy nie jest warunkiem nieodzownym dopuszczalności stosowania 'warunkowego' zawieszenia wykonania kary. (6. IV. 1934 r., 3 K. 254/34).

Art. 79 k. k. Obrza art. 79 k. k., jako nie odpowiadająca żądaniu z uchybień, przewidzianych w art. 510 k. p. k. sama przez się nie może być przedmiotem zarzutu kasacyjnego. (15. II. 1934 r., 3 K. 1403/33).

Art. 90 k. k. Zatarcie skutków skazania jest w istocie swej zmianą wydanego przez sąd wyroku i jako takie nie może być stosowane przez sądy polskie do wyroków prawomocnych sądów zagranicznych, których Państwo Polskie nie wykonytuje w myśl przepisów art. 4—11 k. k. (21. IV. 1934 r., K. N. 54/34).

Art. 125 k. k. Na mocy § 2 atr. 125 k. k. uwłacza czci i powadze Prezydenta Rzeczypospolitej również ten, kto wobec osoby Prezydenta okazuje swe lekceważenie lub zachowuje się wobec niego w sposób nieprzyswoity.

Występek z § 2 art. 125 k. k. wymaga umyślnego działania sprawcy a nie zadawała się podświadomości jego działaniem. (22. V. 1934 r., 3 K. 432/34).

Art. 127 k. k. Przez umyślność (art. 13 k. k.) zniewagi władzy, czyli przez podmiotową istotę występkę z art. 127 k. k. rozumieć należy świadomość sprawcy, iż danym działaniem znieważa władzę, t. j. wyraża chęć jej poniżenia, przyczem świadomość tę przyjmuje się za istniejącą nie tylko w razie ustalenia, iż sprawca skutek ten chciał osiągnąć, lecz także, gdy możliwość wywołania swym działaniem tego skutku przewidywał i na to się godził (§ 1 art. 14 k. k.).

„Władzą” w rozumieniu art. 127 k. k. są organy władzy, czyli urzędy państwowe; wyrok, skazujący za występki z art. 127 k. k., powinien określać ów organ władzy, który został przez sprawcę znieważony, conajmniej zaś zawierać dane wskazujące, iż sąd przy określeniu przypisanego oskarżonemu przestępstwa wyraz „władza” należyce pojmował. (15. III. 1934 r., 1 K. 86/34).

Art. 129 i 133 k. k. Sprawca przestępstwa z art. 129 k. k., który jako środka przemocy używa czynnej napaści, obraża zarówno przepis art. 129 jak i 133 k. k. (art. 36 k. k.), nie można zaś uznać, by przepis art. 129 k. k. przedstawiał się, jako przepis szczególny, któryby w myśl zasady, *lex specialis derogat generali*, wyłączał stosowanie art. 133 k. k. (2. V. 1934 r., 3 K. 439/34).

Art. 132 i 133 k. k. Celem przepisów art. 132 i 133 k. k. nie jest ochrona czci i osobistej nietykalności wymienionych w tych artykułach osób, lecz ochrona interesu publicznego.

Zniewaga urzędnika, przewidziana w art. 132 k. k., podpada pod sankcję tego artykułu tylko wtedy, gdy została dokonana podczas pełnienia przez urzędnika obowiązków służbowych, natomiast czynna napasć ulega karze według art. 133 k. k. nie tylko wtedy, gdy dopuszczono się jej podczas pełnienia przez urzędnika obowiązków służbowych, lecz także gdy napadu dokonano w innym czasie, jednak z powodu pełnienia obowiązków służbowych, t. j., aby fakt spełnienia pewnej czynności służbowej był motywem do napaści. (15. III. 1934 r., 2 K. 119/34).

Art. 133 k. k. Sposób pełnienia obowiązków służbowych przez urzędnika może uzasadniać postępowanie dyscyplinarne czy karne przeciwko urzędnikowi, niewypełniającemu swych obowiązków na-

leżycie, nie pozbawia go jednak, sam przez się, charakteru urzędnika, a czynności, w tym charakterze wykonywanych, charakteru czynności służbowych. (16. IV. 1934 r., 1 K. 187/34).

Art. 134 k. k. Nietylko ściśle sprecyzowana, ale i ogólnikowa obietnica, o ile z uwagi na towarzyszące okoliczności może być uznana za obietnicę korzyści majątkowej, lub osobistej, jest karygodna, przyczem jest decydującem, jaki wpływ konkretna obietnica mogła mieć na postępowanie urzędnika i czy sprawca chciał wyrzucić ten wpływ, któremu dał wyraz, lub z możliwością osiągnięcia tego wpływu się liczył, oraz czy urzędnik mógł uważać przyrzeczone wynagrodzenie za pomyślane serjo, a obiecujący miał świadomość, że czynność której przedsięwzięcia od urzędnika żąda, jest naruszeniem obowiązku urzędowego. (12. IV. 1934 r., 3 K. 293/34).

Art. 140 k. k. Nieprawdziwość zeznania polega na tern, że zawiera ono okoliczności, których nie było, albo okoliczności, które były w rzeczywistości, ale w formie istotnie odmiennej, albo przemilcza okoliczności, albo zaprzecza okolicznościom, które rzeczywiście były. (25. VI. 1934 r., 1 K. 126/34).

Art. 141 k. k. „Obawa” z art. 141 k. k., jako motyw działania, nie jest przedmiotem domniemania, lecz wymaga w każdym poszczególnym przypadku ustalenia narówni z innymi okolicznościami faktycznymi.

Niezależnie od obranego przez oskarżonego sposobu obrony, istnienie obawy może być przyjęte nawet w przypadku, gdy oskarżony tą obawą na rozprawie się nie bronił, jeżeli rozprawa da podstawę do przypuszczenia, że obawa, jako motyw, mogła zachodzić. (29. I. 1934 r., 3 K. 543/33).

Art. 143 k. k. Dla istoty przestępstwa z art. 143 k. k. obojętną jest okoliczność, czy za fałszywie zarzucony czyn nastąpiło skazanie, czy też wdrożono ściganie przeciwko fałszywie oskarżonemu. (18. IV. 1934 r., 2 K. 350/34).

Art. 151 k. k. Ochrony z art. 151 k. k. doznają wszelkie prawne pozbawienia wolności przez władze, a więc i tymczasowe pozbawienia wolności zarządzone w zakresie ścigania i ukarania przestępstwu urzeczywistnieniu wymiaru sprawiedliwości.

Sędzia śledczy może natychmiast pozbawić wolności przesłuchiwanego przezeń podejrzanego, zatrzymując go przymusowo w izbie badań aż do przybycia organów policyjnych, czy więziennych. Organ policyjny, działający w zakresie art. 167, 168, 169 k. p. k. i zatrzymujący schwytanego podejrzanego osobnika, jest również w takim wypadku władzą, ustawą przewidzianą, uprawnioną do wydania względem zatrzymanego nakazu pozbawienia wolności.

Bez znaczenia dla formalnej oceny prawności zatrzymania jest okoliczność, czy następnie władze sądowe dane osoby pociągnęły do odpowiedzialności, a w razie wszczęcia postępowania sądowego, czy je skazały, czy uniewinniły w toku instancyj. (7. III. 1934 r., I K. 26/34).

Art. 154 k. k. I. Dla bytu przestępstwa z art. 154 k. k. nie jest konieczne, by przestępstwo, pochwalone przez sprawcę, zostało w drodze odrębnego postępowania karnego prawomocnie osądzone, lecz wystarczy, by sąd, w myśl art. 7 k. p. k., dopatrzył się w pochwalonym czynie cech przestępstwa.

Przez pochwalenie przestępstwa należy rozumieć twierdzenie po dokonaniu przestępstwa, że spełnienie go było czynem, zasługującym na uznanie z jakichkolwiek względów. (19. I. 1934 r., I K. 921/33).

2. W sensie ustawodawczym w zakresie „publiczności” z art. 154 k. k. chodzi o masowość oddziaływania, pojętego szerzej lub ciaśniej lub o jego możliwości; znamienia „publiczności” nie wyłącza koniecznie zachowanie tajemnicy wobec pewnych grup osób, ani ograniczenie się „nawoływania” do pewnych sfer, ani działalność zakonspirowana.

Wymagane poszczególnym przepisem znamień „publiczności” oceniać należy w związku z całością danego przepisu, ze zrozumieniem zakresu, w jakim ustawodawca w danym przepisie chce dane dobra chronić, celu do jakiego zamierza, a w związku z tem znaczenia i rozciągłości sposobów i warunków działania sprawcy, niezbędnych dla karalności czynu jako „publicznego”.

W zakresie art. 154 k. k. oddziaływanie na inne osoby masowo lub jego możliwość, zwracanie się do osób nieokreślonych, których sprawca może nie znać, dostępność działania dla bliżej nieokreślonej liczby osób, — nie wyłącza, że sprawca zwraca się tylko do pewnych grup osób, związanych lub niezwiązanych w organizacjach, i że krąg tych osób w jego maximum można określić, ani że kontakt między działającym a nieokreśloną ilością osób nie jest bezpośredni lecz pośredni, ani że zamiarem sprawcy jest, aby nawoływanie dotarło do wszystkich osób na pewnym terytorjum, lub należących do pewnej organizacji; — pod względem podmiotowym bowiem istotna cecha „publiczności” leży w świadomości sprawcy, że użyty przezeń środek działania dojdzie lub dojść może do wiadomości znacznej, nie dającej się zgóry oznaczyć, ilości osób, a sprawca tego chce lub możliwość tę przewiduje i z nią się godzi.

W wypadku art. 154 k. k., każdy z działających w porozumieniu, rozwija według planu przy „nawoływaniu” do przestępstwa czynność rozpowszechniania, która przybiera cechy „publiczności”,

bądź sama przez się, bądź w związku z działaniem innych. Każdy z działających odpowiada za działanie w wytworzonych działaniem innych znanych mu okolicznościach, sprzyjających w związku przyczynowym jego działaniu, a warunkujących efekt karalny „publicznego” rozpowszechniania.

W zaniechaniu w k. k. określenia „publiczności” tkwi myśl i dążność ustawodawcy ku uwolnieniu sędziego z pod absolutyzmu ustawy, któraby krępowała go bezwzględnie ścisłymi określeniami; twórcza praca myślowa sędziego kształtuje, w świetle wyrażenia „luźnego”, użytego w ustawie, dla poszczególnego wypadku treść, którą podciąga pod pojęcie normatywne „publicznie” w sensie „prawa”, jako zmierzającego do ochrony porządku i ładu społecznego w pewnym zakresie. (13. IV. 1934 r., 3 K. 1299/33).

Art. 160 i 161 k. k. Dokonanie w rzeczy zmian, przeróbek itp., nadające jej inną postać zewnętrzną, nie odbiera jej charakteru rzeczy, uzyskanej zapomocą przestępstwa mimo, iż nie jest ona zupełnie identyczną z rzeczą, która była przedmiotem zasadniczego przestępstwa. (9. III. 1934 r., 3 K. 130/34).

Art. 163 k. k. 1. Do istoty występku z art. 163 k. k. wystarcza, gdy dany osobnik nie oddala się, lecz pozostaje w tłumie, mając świadomość, że tłum zmierza do dokonania przestępstw, wskazanych w art. 163 k. k. (7. III. 1934 r., 1 K. 26/34).

2. Sprawca, biorący udział w zbiegowisku publicznym z art. 163 k. k., do którego nawołuje lub które pochwała (art. 154 k. k.), staje się jednym z uczestników tego zbiegowiska; zbieg przestępstw z art. 36 k. k. w tym razie nie zachodzi. (14. V. 1934 r., 3 K. 457/34).

Art. 163 i 164 k. k. Pojęcie zorganizowanego pochodu ku spełnieniu czynów karalnych, nie wyłącza cech zbiegowiska z art. 163 k. k., jeśli do takiego pochodu przyłączają lub przyłączyć się mogą postronni, których przyłączenie się ma charakter przeważnie przedmiotowo-przypadkowy, acz wywołany już istniejącym zorganizowanym jądrem zbiorowiska, narastającego w miarę nowo przyłączających się.

Uczestnika zbiegowiska nie uwalnia od odpowiedzialności według art. 163 k. k. fakt, że przed wytworzeniem się zbiegowiska o znamionach tego przepisu istniało zebranie o znamionach art. 164 k. k., do którego tenże uczestnik należał, gdy to zebranie w pochodzie ku swym celom wywołało zbiegowisko karalne. (23. III. 1931 r., 1 K. 47/34).

Art. 166 k. k. Bandą jest zorganizowany związek o celach przestępnych, istota jednak jej niebezpieczeństwa tkwi nie w charakterze zamierzonego przestępstwa, ale w organizacji ludzi, zdecydowanych na działalność przestępczą.

Banda z art. 166 k. k. może mieć nietylko zbrodnie lub występki na celu. (23. III. 1934 r., 1 K. 47/34).

Art. 170 k. k. 1. Do znamion art. 170 k. k. należy świadomość sprawcy, że rozpowszechniane wiadomości są nieprawdziwe; wystarczy, gdy sprawca przewiduje, że rozpowszechniana wiadomość może być fałszywa i na to się godzi. (28. III. 1934 r., 3 K. 82/34).

2. Dla istoty występkę z art. 170 k. k. jest obojętna forma zewnętrzna rozpowszechnianych świadomie nieprawdziwych informacji, czy mianowicie podane one były w postaci pozytywnego twierdzenia, czy w formie możliwości.

Istota występkę z art. 170 k. k. jest wypełniona także wówczas, jeżeli sprawca zdaje sobie sprawę, że szerzona przez niego fałszywa wiadomość jest zdolna wywołać niepokój publiczny i godzi się z możliwością takiego skutku bez względu na to, czy rzeczywiście jakkolwiek objaw niepokoju nastąpił. (22. V. 1934 r., 3 K. 397/34).

Art. 175 i 180 k. k. Gdy przestępstwa z art. 175 k. k. dokonano zbiorową akcją uczestników, którzy się dla jego dokonania porozumieli, utworzywszy w wyniku tego porozumienia bandę, mającą na celu podrabianie lub przerabianie pieniędzy, to taki stan faktyczny wypełnia zarówno istotę czynu z art. 175 k. k., jak i z art. 180 k. k., a zatem zachodzi realny zbieg przestępstw, a nie zbieg ustaw. (1. III. 1934 r., 1 K. 75/34).

Art. 203 k. k. Przez czyn nierządny w rozumieniu art. 203 k. k. należy rozumieć nietylko akt spółkowania, ale również wszelkie inne czyny, mające na celu zaspokojenie popędu płciowego lub podniecenie pobudliwości płciowej w zetknięciu z ciałem innej osoby.

Podnoszenie zatem sukienki, jak i dotykanie rękoma piersi innej osoby, mogą stanowić przestępstwo z art. 203 k. k., o ile mają na celu podniecenie lub zaspokojenie popędu płciowego. (16. V. 1934 r., 2 K. 417/34).

Art. 204 k. k. Zasadniczymi elementami pojęcia gwałtu w rozumieniu art. 204 k. k. są moment aktywnego gwałtu ze strony sprawcy w postaci przymusu fizycznego lub psychicznego i moment pasywny — oporu przed przemocą. Przemoc musi być taka, iżby mogła w danych okolicznościach i w stosunku do danej osoby oka-

zać się skuteczną dla przewyciężenia jej oporu i poddania się czynom sprawcy, a opór ten powinien być ciągły, nieprzerwany, rzeczywisty i niesymulowany. (14. VI. 1934 r., 1 K. 254/34).

Art. 225 § 2 k. k. 1. Samo ustalenie istnienia po stronie sprawcy namiętności przy braku ustalenia, by ograniczała ona w sposób wydatny działalność rozumu, nie stwarza jeszcze samo przez się działania pod wpływem silnego wzruszenia psychicznego, powodującego zastosowanie § 2 art. 225 k. k. (16. IV. 1934 r., 2 K. 197/34).

2. Ustalenie działania pod wpływem „silnego wzruszenia” z § 2 art. 225 k. k., nie pociąga za sobą samo przez się konieczności oceny czynu ze stanowiska art. 18 k. k.

„Silne wzruszenie” może wtedy pociągnąć za sobą konieczność oceny z punktu widzenia art. 18 k. k., gdyby ponadto przeradzało się w stan takiego wytrącenia równowagi umysłu, iżby zdolność rozpoznania znaczenia lub pokierowania swem postępowaniem była w „znacznym stopniu” ograniczona. (5. IV. 1934 r., 3 K. 249/34).

3. Stwierdzenie motywu działania zabójcy nie jest okolicznością istotną dla przypisania oskarżonemu winy i nie gra decydującej roli przy rozważaniu kwestji poczytalności. (24. V. 1934 r., 2 K. 525/34).

Art. 230 § 2 k. k. Dla zastosowania art. 230 § 2 k. k. śmierć pokrzywdzonego musi być o tyle zawiniona przez sprawcę, że chociaż on sprowadził jej nie chciał, to jednak albo, przewidując jej możliwość, łudził się, iż uda mu się jej uniknąć, albo też nawet jej nie przewidywał, choć mógł lub powinien był ją przewidzieć (art. 14 § 2 k. k.). (26. III. 1934 r., 2 K. 154/34).

Art. 239 k. k. Chwycenie ucznia przez nauczyciela za rękę i potrząśnięcie nim, »pełnione w wykonaniu służącego nauczycielowi prawa karcenia i bez przekroczenia uzasadnionych granic, nie zawiera bezprawności działania i pozbawione jest tem samym znamion występku z art. 239 k. k. (2. V. 1934 r., 2 K. 429/34).

Art. 242 k. k. Bezpośrednie niebezpieczeństwo w rozumieniu art. 242 k. k. zachodzi wówczas, gdy grozi ono utratą życia w najbliższej chwili, nie podpada więc pod ten przepis wywołanie niebezpieczeństwa odległego, ewentualnego, zawisłego od zaistnienia dalszych przyczyn, które nie są koniecznym, lecz możliwym skutkiem działania sprawcy. (26. IV. 1934 r., 2 K. 366/34).

Art. 251 k. k. 1. Dla istoty groźby bezprawnej z art. 251 k. k. jest rzeczą obojętną, czy zarzuty, będące przedmiotem groźby, są prawdziwe czy nie; istotne jest, by takie zarzuty mogły uwłaczać czci pokrzywdzonego i by nastąpiło działanie w celu zmuszenia za pomocą groźby rozpowszechnienia takich zarzutów. (11. VI. 1934 r., 3 K. 529/34).

2. Przez „przemoc” należy rozumieć przymus, wywarty zapomocą „siły fizycznej” (*vis absoluta*), w odróżnieniu od przymusu psychicznego (*vis compulsiva*), który może być wywołany tylko zapomocą groźby bezprawnej (art. 91 k. k.).

Dla przypisania przestępstwa z art. 251 k. k. ma decydujące znaczenie kwestja użycia siły fizycznej bez względu na intensywność przemocy.

Art. 255 i 256 k. k. Sprawdzianem znamion przestępstwa bądź z art. 255, bądź też z art. 256 k. k. jest przedewszystkiem zamiar sprawcy. W wypadku zniesławienia zamiar sprawcy bezpośredni lub ewentualny, wypełniający podmiotową istotę czynu, musi być skierowany na „dyskwalifikację człowieka”, przynajmniej w pewnej dziedzinie jego działalności. W wypadku obrazy zamiar skierowany jest jedynie na urażenie osobistej godności, a nie wykazuje dążności do napiętnowania pewnej osoby. (21. VI. 1934 r., 1 K. 340/34).

Art. 255 k. k. 1. Istotę czynu z art. 255 k. k. stanowi niezależnie konkretnie ujęte obwinienie, może ją stanowić także dostarczenie materiału, dostatecznego dla innych osób do wysnucia ujemnych dla pokrzywdzonego wniosków. (20. III. 1934 r., 2 K. 179/34).

2. Zniewaga nie przestaje być publiczną dlatego, że wypowiedziana została w języku, nie dla wszystkich zrozumiałym.

Decydującą jest możność poniżenia w opinji, a nie fakt takiego poniżenia. (8. V. 1934 r., 3 K. 368/34).

3. Subiektywne przekonanie o prawdziwości czynionego zarzutu (dobra wiara) w odniesieniu do występku z art. 255 k. k., nie może być uważane za błąd z art. 20 k. k. i samo przez się oskarżonego nie uniewinnia. (27. II. 1934 r., 2 K. 22/34).

4. Działanie w obronie uzasadnionego interesu publicznego lub prywatnego wymaga nie tylko ustalenia, że działanie sprawcy przedmiotowo było zdolne służyć obronie tych interesów, lecz ponadto, że i podmiotowo było podyktowane wolą sprawcy wystąpienia nie w innym celu, lecz w celu obrony interesu publicznego lub prywatnego. Względy inne, jak chęć zemsty, zysku, gonitwa za niezdrową sensacją i t. p. nie pozwalają powoływać się sprawcy na tego rodzaju działanie, choćby nawet zewnętrzne pozory tej obrony zachodziły. (28. III. 1934 r., 3 K. 178/34).

5. Istotną cechą zniewagi jest bezprawność działania. Nie stanowi bezprawnej czynności działanie przedsięwzięte w wykonaniu ciężącego na kimś obowiązku strzeżenia własnych lub obcych interesów, i dopiero jeśli ze sposobu działania będzie wynikać, iż sprawca działał wbrew swej dobrej wierze i przekroczył granice rzeczywistej potrzeby — działanie takie może się stać karalną zniewagą. (15. III. 1934 r., 2 K. 151/34).

6. Przez życie prywatne, o którym mówi § 2 art. 255 k. k., należy rozumieć tę sferę życiową, którą poszczególne jednostka wedle swej woli i upodobania może urządzać zupełnie swobodnie na podstawie przepisów dotyczących porządku prawnego, nie należą zaś do niej czyny karalne, ścigane z urzędu.

Śpiewanie zatem na drodze publicznej pieśni o treści, skierowanej przeciw Państwu i Narodowi Polskiemu nie może stanowić czynu, mieszczącego się w granicach życia prywatnego, co do którego dowód prawdy jest niedopuszczalny przy przestępstwie zniesławienia. (17. IV. 1934 r., 2 K. 248/34).

7. Krytyka przejawów działalności duchowej jest wtedy działaniem prawnym, gdy podjęta jest przed właściwym forum i w celu zwalczania poglądów, godzących zdaniem krytyka w pewne wartości społeczne.

Pomówienie o mogące poniżyć w opinii publicznej właściwości obejmuje nie tylko pomówienie o właściwości stałe, wynikające z całokształtu działalności pewnej osoby, lecz także o właściwości wysnute z oceny jednego nawet konkretnego czynu.

„Właściwościami” w rozumieniu art. 255 k. k. są między innymi cechy charakteru, umysłu i t. p. przejawiające się w konkretnych czynach ludzkich. (8. V. 1934 r., 3 K. 372/34).

8. Prawność oświadczeń, mogących zewnętrznie przez swą treść obraźliwą lub inną osobę zniesławiającą, wyczerpywać przedmiotowo znamiona zniewagi, uzależniona jest od tego, aby cel, któremu oświadczenia te mają służyć, był celem rzeczywistym a nie pozornym i aby środki, do osiągnięcia tego celu służące, nie były sprzeczne z zasadami dobrych obyczajów.

Przez „uzasadniony interes” z § 2 art. 255 k. k. rozumieć należy interes oparty na prawie i przez prawo chroniony, zatem interes „uprawniony”.

Prawność oświadczeń zdziałanych w „obronie uzasadnionego interesu”, o ile zewnętrznie mają one charakter zniesławienia, musi wynikać nie z samego faktu obrony, lecz z innych ogólnych norm i wskazań prawnych.

Świadoma nieprawdziwość zarzutu, usuwa prawność oświadczenia złożonego w obronie uprawnionych interesów. (9. III. 1934 roku, 3 K. 469/33).

9. Ustawowa okoliczność, zezwalająca świadkowi na uchylenie się od obowiązku złożenia świadectwa, nie o tyle zmienia stan prawny, iżby zeznanie utracić miało charakter wykonania ustawowego obowiązku w zakresie wymiaru sprawiedliwości, lecz jedynie uznaniu świadka i jego woli pozostawia spełnienie tego obowiązku.

Ujawnienie przez zeznającego okoliczności choćby zdolnej do poniżenia godności innej osoby, jako dokonane bez woli ujawniającego ją w kierunku poniżenia tej osoby względnie szkodenia jej w sensie art. 255 k. k., wyłącza winę umyślną pod obu jej postaciami (dolus directus i eventualis). (18. IV. 1934 r., 3 K. 306/34).

Art. 256 § 1 k. k. Obraza zaoczna, dokonana w zamiarze, aby dotarła do osoby znieważonej, czyni kwestję działania publicznego, dla istoty czynu z § 1 art. 256 k. k. obojętną. (9. III. 1934 r., 469/33).

Art. 256 § 4 k. k. Zniewaga urzędnika, dokonana spowodu pełnienia obowiązków służbowych, zachodzi tylko w tym wypadku, gdy spełnienie przez urzędnika obowiązku służbowego dało powód do zniewagi, a więc było w związku przyczynowym z dokonaną zniewagą. (17. V. 1934 r., 2 K. 371/34).

Art. 257 k. k. Kradzież leśna w rozumieniu prusk. ustawy z 15. IV. 1878 r. (Zb. ust. prusk. str. 222), jest w stosunku do występku z art. 257 k. k. przestępstwem swoistego rodzaju, wyłączającym zastosowanie tego przepisu, odnoszącego się tylko do kradzieży w przepisie tym określonej. (15. III. 1934 r., 3 K. 92/34).

Art. 258 k. k. I. Przestępstwo z art. 258 k. k. jest przestępstwem złożonym, w którym kradzież stanowi podstawę, dalsze zaś działalnie sprawcy, polega na użyciu przemocy lub groźby natychmiastowego gwałtu w celu utrzymania się w posiadaniu zebranego mienia, względnie aby uniknąć bezpośredniego pościgu.

Między dokonaniem przestępstwem kradzieży a użyciem przemocy lub groźby musi zachodzić stosunek bezpośredniości, nieutożsamiający się jednak z natychmiastowością działania, ani też odległością od miejsca dokonanej kradzieży, bezpośredniość ta winna polegać jedynie na tem, iżby całość czynu występowała nazewnątrż jako jednolite zdarzenie.

Osobą przeciw której dokonać można przestępstwa z art. 258 k. k. może być zarówno pokrzywdzony jak i każda inna osoba, bez względu na stosunek, jaki ją łączy z pokrzywdzonym i bez względu na zamiary, jakie ona w rzeczywistości żywi wobec sprawcy, obojętne zatem jest, czy osoba, wobec której sprawca stosuje środki gwałtu określone w art. 258 k. k., jest istotnie przeszkodą dla sprawcy w utrzymaniu skradzionego mienia, lub czy osoba ta istotnie sprawcę bezpośrednio z powodu kradzieży ściga, a wystarczy, jeśli sprawca mniema, iż okoliczności te zachodzą. (26. III. 1934 r., 2 K. 155/34).

2. Przestępstwo z art. 258 k. k. mieści w sobie kradzież, jako zasadniczy składnik i sprawca będąc uznany winnym tego przestępstwa nie może być równocześnie skazany i z art. 257 k. k., bowiem

w tym przypadku nie może zachodzić ani wieloczynowy zbieg przestępstw z art. 31 k. k., ani nawet zbieg ustaw z art. 36 k. k. (30. IV. 1934 r., 2 K. 376/34).

3. Sankcja art. 258 k. k. odnosi się do oporu, celem uniknięcia bezpośredniego pościgu spowodowanego zarówno kradzieżą dokonaną, jak i usiłowaną.

W razie stwierdzenia istoty czynu z art. 258 k. k., nie może nastąpić osobne przypisanie poprzedniej kradzieży, jako odrębnego przestępstwa, pozostającego w zbiegu realnym. (19. IV. 1934 r., 3 K. 316/34).

Art. 262 k. k. 1. Przywłaszczenie z art. 262 k. k. dokonane jest z chwilą, gdy wola rozporządzenia cudzem mieniem ruchomem w kierunku jego gospodarczego użycia z wyłączeniem osoby uprawnionej, przejawia się w jakimś wyrazie zewnętrznym np. w odmowie wydania uprawnionemu, w pozbyciu rzeczy i t. p.

Niedojście do skutku zastawu jest okolicznością dla istoty czynu obojętną. (6. III. 1934 r., 3 K. 87/34).

2. Sama możliwość mającego nastąpić, w przyszłości zwrotu Sprzeniewierzonej sumy, jak np. na podstawie zobowiązania wekslowego, nie wyłącza cech dokonanego z § 2 art. 262 k. k. przestępstwa. (24. IV. 1934 r., 1 K. 178/34).

3. Przedmiotem przestępstwa z § 2 art. 262 k. k. nie musi być tylko mienie oddane sprawcy bezpośrednio przez pokrzywdzonego, skoro powierzenie zachodzi wogólności wtedy, gdy cudze mienie przechodzi we władztwo sprawcy z pewnem konkretnem, choćby dorozumianem poleceniem, co do sposobu wykonania tego władztwa. (14. III. 1934 r., 3 K. 1281/33).

Art. 264 k. k. Sam fakt używania nierzetelnej miary w handlu, podpadającym pod przepisy karne dekretu o miarach z 8. II. 1919 (Dz. Ust. poz. 661/28) nie wystarczy do przypisania występku z art. 264 k. k., skoro nie dowodzi nakłonienia innej osoby do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, co jest istotą tego występku. (14. V. 1934 r., 3 K. 501/34).

Art. 267 k. k. Dla karalności z art. 267 k. k. nie jest konieczne, aby dokument, z którego sprawca dochodzi pokrytej należności lub go zbywa, został sporządzony przed zaspokojeniem lub powstaniem roszczenia; przeciwnie układ i osnowa tego przepisu nie stoją na przeszkodzie do zastosowania go do tych, dość wyjątkowych wypadków, w których dokument lub roszczenie powstało po zapłacie pretensji, jeśli oczywiście świadczenie ze strony dłużnika, dotyczyło tego właśnie roszczenia, które jest przedmiotem dokumentu. (27. III. 1934 r., 2 K. 193/34).

Art. 270 k. k. 1. W pojęciu „naruszenia cudzego prawa” z art. 270 k. k. mieści się także pojęcie uszczerbku, jakiego doznaje prawo właściciela wskutek wykonania przez inną osobę przysługujących jej uprawnień, jeśli granice tych uprawnień zostały przekroczone.

Zakres uprawnień innej osoby, ograniczających prawo właściciela (polowania i rybołówstwa) musi się mieścić w ściśle określonych granicach, których samowolne przekroczenie, jako wdanie się w zakres prawa cudzego, jest naruszeniem tego prawa i podlega osądzeniu wedle art. 270 k. k. (27. III. 1934 r., 3 K. 206/34).

2. Strzelanie do zwierzyny, chociażby bez jej zawłaszczenia, wyczerpuje pojęcie „polowania” w rozumieniu art. 2 prawa łowieckiego z 3. XII. 1927 r. (Dz. U. R. P. poz. 934).

Wrony stanowią zwierzynę w rozumieniu prawa łowieckiego. (9. IV. 1934 r., 2 K. 227/34).

Art. 280 k. k. Skoro bezładne prowadzenie ksiąg handlowych w związku z zawieszeniem wypłat (§ 240 pkt. 3 niem. ust. konk.) — z niedbalstwa, nie jest w świetle nowego k. k. przestępstwem, przeto w myśl art. 2 k. k. czyn tego rodzaju nie może być pociągnięty pod przepis pkt. 3 § 240 ust. konk. (20. II. 1934 r., 3 K. 1383/33).

Art. 292 k. k. 1. Funkcjonariusze Państwowych Zakładów Umundurowania (P. Z. U.) są urzędnikami w rozumieniu art. 292 k. k. bez względu na rodzaj czynności, jakie tam spełniają, a więc ponoszą odpowiedzialność karną z rozdziału XLI k. k. (22. III. 1934 r., 1 K. 102/34).

2. Sołtys jest urzędnikiem w rozumieniu art. 292 k. k. (30. IV. 1934 r., 2 K. 273/34).

II. Kodeks karny z 1903 r. (częściowo obow. z mocy art. 2 l. 1 przep. wprowadz. k. k. i prawa o wykroczeniach).

Art. 624 cz. 1. Czyn przestępny, przewidziany w cz. 1 art. 624 k. k. z 1903 r., jeżeli sprawca popełnił go poraz pierwszy, stanowi w myśl § 1 art. 14 przep. wpraw. k. k. i prawa o wykroczeniach, należące do właściwości sądowej (p. „c” art. 511 k. p. k.), nie zaś występkek. (30. V. 1934 r., 1 K. 255/34).

III. Prawo o wykroczeniach.

Art. 20. Z porównania art. 20 i 23 pr. o wykroczeniach wynika, iż „złośliwości i swawoli”, aczkolwiek zawarunkowanych w sensie art. 2 i 4 pr. o wykroczeniach i art. 14 k. k. istnieniem umyślności, z tą utożsamiać nie można; pojęcia te odnoszą się tylko do tej części przepisu, do której według związku wyrazów ustawodawca wyrażnie je skierował.

Według art. 20 prawa o wykroczeniach, „złośliwość i swawola” dotyczą działania, polegającego na wprowadzeniu w błąd, niekoniecznie zaś dalszych konsekwencji stanu psychicznego sprawcy, w tym przepisie określonych (udaremnienie czynności i t. p., choć muszą one być następstwem złośliwego lub swawolnego wprowadzenia w błąd), co do których wystarczy wina nieumyślna (art. 4 pr. o wykroczeniach) lub nieostrożność (art. 14 § 2 k. k.).

Dla złośliwości charakterystyczną jest nietylko wola (zamiar) spełnienia w poszczególnym wypadku tego, co jako przedmiotowe działanie karalne określa definicja przestępstwa, lecz istnienie podstawowej dyspozycji woli skierowanej ku wyrządzeniu zła pewnej kategorii, przy swawoli zaś poza zamiarem ujawnia się przedewszystkiem stan psychiczny w tem, że sprawca z nadmiernej lekko-myślnej chęci czynu przedsiębranego ku swemu zadowoleniu, pomija czy lekceważy sobie charakter jego bezprawności. (13. IV. 1934 r., 3 K. 300/34).

Art. 27. Dla skazania z art. 27 pr. o wyk., sąd winien ustalić, że zakaz został wydany przez władzę, uprawnioną z mocy ustawy do wydawania tego rodzaju zakazów, że został oparty na przepisie ustawy, uprawniającym in concreto do zakazywania zajmowania się danym zawodem i że był oskarżonemu należycie ogłoszony przed popełnieniem przezeń wykroczenia z art. 27 pr. o wykroczeniach.

W wypadkach uzależnienia wykonywania zawodu od spełnienia warunków, przewidzianych w odnośnych przepisach ustawowych, zawierających sankcje karne, do sprawcy nie należy stosować art. 27 pr. o wyk., lecz sankcje przewidziane w odnośnych przepisach ustawowych, normujących wykonanie danego zawodu. (12. III. 1934 r., 1 K. 132/34).

IV. Przepisy wprowadzające kodeks karny i prawo o wykroczeniach.

Art. 8. Zarządzenie Wojewody Poznańskiego z 24. IX. 1932 r., rozwiązujące organizację „Obozu Wielkiej Polski”, posiada podstawę prawną w powołanych w niem postanowieniach ustawy o zarządzeniu policyjnym z 11. III. 1850 r. (Zb. u. pr. str. 265) oraz ustawy ogólnej administracji kraju z 30. VII. 1883 r. (Zb. u. pr. str. 195) dotąd w zakresie przepisów „szczególnych” administracyjnych obowiązujących (art. 113 rozp. z 19. I. 1928 r. Dz. Ust. poz. 86 i art. 1 przep. wpraw. k. k. i pr. o wykroczeniach z 1932 r.).

Wobec uchylonych w art. 1 przep. wpraw. k. k. i pr. o wykroczeniach z r. 1932 przepisów karnych, zawartych w wyżej cytowanej podstawie prawnej zarządzenia wojewody, ukaranie może nastąpić obecnie na zasadzie art. 8 przep. wpraw. k. k. i prawo o wykroczeniach, bez względu na sankcję określoną w uchylonym prze-

pisie choćby niższą, o ile czyn poprzednio niższą karą zagrożony (§§ 137 i 140 u. k. z r. 1850) popełniono po 1 września 1932 r.

Mimo braku wymaganego w § 5 ustawy o zarządzie policyjnym z 11. III. 1850 r. i §§ 140 wzgl. 144 ustawy o ogólnej administracji kraju (Zb. u. pr. str. 195 z r. 1883) należytego ogłoszenia zarządzenia wojewody, noszenie odznaki rozwiązanej organizacji O. W. P. może w miarę okoliczności stanowić wykroczenie z art. 18 pr. o wykrocz, skoro odznakę noszono publicznie. (14. V, 1934 r., 3 K. 105/34).

Art. 11 § 2. Względ na interes publiczny nie jest w rozumieniu § 2 art. 11 przep. wpraw. k. p. k. cechą, dzielącą pojęcie zniewagi na takie, które godzą w interes publiczny i takie, które nie naruszają tego interesu, lecz jest wyłącznie probierzem, wedle którego oskarżyciel ocenia potrzebę wniesienia publicznego oskarżenia. (9. III. 1934 r., 3 K. 469/33).

V. Kodeks postępowania karnego.

Art. 3 k. p. k. Umorzenie postępowania w sprawie nie jest równoznaczne z prawomocnym uniewinnieniem i nie stoi na przeszkodzie do wytoczenia nowej skargi we -właściwym trybie. (26. IV. 1934 r., 2 K. 314/34).

Art. 5 k. p. k. Przepis art. 5 k. p. k. nie stoi na przeszkodzie uniewinnieniu oskarżonego, gdy postępowanie może być doprowadzone także i bez obrony oskarżonego do zakończenia sprawy dla niego korzystnego i do odjęcia mu charakteru osoby oskarżonej. (15. II. 1934 r., 3 K. 1403/33).

Art. 10 k. p. k. 1. Z prawa swobodnej oceny dowodów (art. 10 k. p. k.) wynika, że sąd ma nie tylko prawo uwzględniać dosłowną treść zeznań świadka, lecz ma także obowiązek treść tę wykładać w związku z okolicznościami sprawy i na jej podstawie czynić własne ustalenia. (20. II. 1934 r., 3 K. 1383/33).

2. Sąd ocenia zeznania duchownych, słuchanych jako świadków, narówni z zeznaniami innych świadków, według swobodnego przekonania. (28. III. 1934 r., 3 K. 82/34).

Art. 57 k. p. k. Delegacja członków prokuratury apelacyjnej czy okręgowej do poszczególnych czynności, przedsięwziętych przez sąd, jest sprawą wewnętrzną prokuratury i każdy jej członek może występować jako oskarżyciel publiczny przed wszystkimi sądami merytorycznymi, bez potrzeby uzasadnienia, na jakim wewnętrznym zarządzeniu opiera swój udział w danej sprawie. (12. IV. 1934 roku, 2 K. 343/34).

Art. 86 k. p. k. Adwokat współoskarżony w procesie, nie może pełnić równocześnie roli obrońcy innego oskarżonego w tej samej sprawie. (9. III. 1934 r., 3 K. 469/33).

Art. 137 k. p. k. W wypadku zarządzenia przez sąd ponownienia opinii biegłych, wybór samych biegłych jak i sposób przeprowadzenia ekspertyzy czy to drogą przesłuchania ich na rozprawie, bądź w trybie § 3 art. 490 k. p. k., czy też zapomocą zasięgnięcia opinii, zależy od swobodnego uznania sądu wyrokującego, i zgłoszone w tej mierze wnioski stron sądu nie wiążą, o ile strona nie zgłosiła uzasadnionej opozycji przeciwko osobie biegłego na zasadzie § 2 art. 126 k. p. k. (16. IV. 1934 r., 2 K. 197/34).

Art. 226 k. p. k. W wypadku zapowiedzenia apelacji lub kasacji przez prokuratora, termin do wyводу ich, liczy się od daty doręczenia odpisu wyroku urzędowi prokuratorskiemu, a nie od daty otrzymania wyroku przez odnośnego wice- lub podprokuratora. (1. V. 1934 r., 2 K. 422/34).

Art. 227 k. p. k. Mylne wskazanie przez sąd terminu do odwołania od wyroku uznać należy za przyczynę uchybienia terminu, od strony niezależną. (6. III. 1934 r., 1 K. 89/34).

Art. 292 k. p. k. Uprawnoczenie się aktu oskarżenia w rozumieniu art. 292 k. p. k. nie obejmuje kwalifikacji prawnej przestępnego czynu. (26. III. 1934 r., 2 K. 154/34).

Art. 293 k. p. k. Niezachowanie przez sąd okręgowy lub apelacyjny termin z § 1 art. 293 k. p. k., pociąga za sobą uchylenie wyroku, chociażby obrońca oskarżonego, był o terminie sprawy powiadomiony zgodnie z art. 294 k. p. k. (19. IV. 1934 r., 1 K. 244/34).

Art. 332 § 1 k. p. k. Sąd, mając do dyspozycji większą ilość świadków odwodowych, mających stwierdzić pewną tezę dowodową, może ograniczyć się do przeprowadzenia tylko tych dowodów, które uzna za nadające się najlepiej do wyjaśnienia danej okoliczności. (4. VI. 1934 r., 2 K. 606/34).

Art. 340 § 1 k. p. k. Art. 340 § 1 k. p. k. nie uzależnia dopuszczalności odczytania zeznania świadka od stopnia zapomnienia i stosunku ilościowego zapomnianych szczegółów do całości stwierdzonych faktów, lecz od samego faktu zapomnienia, uniemożliwiającego samodzielne odtworzenie przez świadka na rozprawie okoliczności stwierdzonych przez niego w toku śledztwa. (6 IV. 1934 roku, 2 K. 290/34).

Art. 353 k. k. Uznanie przez sąd w wyroku osoby, wskazanej w akcie oskarżenia w charakterze podżegacza lub pomocnika za bezpośredniego sprawcę przestępstwa, jest tylko dopuszczalną zmianą kwalifikacji czynu, niewymagającą zastosowania postępowania, przewidzianego w art. 353 k.p.k. (26. III. 1934 r., 2 K. 154/34).

Art. 360 k. p. k. Dla uznania wyjaśnień współoskarżonych za dowód w sprawie, nie jest wymagane ich potwierdzenie innymi okolicznościami, ujawnionymi na rozprawie. (27. III. 1934 r., 2 K. 181/34).

Art. 379 § 1 lit. „a” k. p. k. W wypadku, gdy sąd I-ej instancji opiera wiarygodność zeznań świadka na bezpośrednim wrażeniu jakie wywarła osoba i zachowanie się zeznającego, sąd odwoławczy oceniając odmiennie tę wiarygodność, tylko na podstawie odczytanych zeznań, nie może tego uzasadnić swobodnym i dowolnym przekonaniem, lecz winien to uczynić drogą niewadliwego logicznego rozumowania, dlaczego obala ocenę opartą na bezpośrednich wrażeniach, które w zasadzie winny mieć pierwszeństwo przy ocenie wiarygodności świadka. (30. IV. 1934 r., 2 K. 316/34).

Art. 368 lit. c. k. p. k. Niezamieszczenie w sentencji wyroku daty rozpoznania sprawy, jako nie mogące mieć wpływu na treść wyroku (art. 515 k. p. k.) nie powoduje uchylecia wyroku. (28. III. 1934 r., 3 R. 82/34).

Art. 368 lit. „e” k. p. k. W wypadkach, gdy oskarżyciel dał zewnętrzny wyraz swemu ustosunkowaniu się do wyników przewodu sądowego w postaci wniosku o odmienne określenie w wyroku czynu zarzucanego oskarżonemu i o zastosowanie innej kwalifikacji prawnej tego czynu, niż wskazana w pisemnym akcie oskarżenia, sąd, określając w sentencji wyroku czyn oskarżonemu zarzucony (art. 368 lit. „e” k. p. k.), powinien zmienione stanowisko oskarżyciela co do tych kwestyj uwzględnić. (26. III. 1934 r., 2 K. 154/34).

Art. 378 § 3 k. p. k. Dla doręczenia odpisu wyroku obrońcy w myśl § 3 art. 378 k. p. k., jest obojętne, czy obrońca adwokat otrzymał pełnomocnictwo wprost od oskarżonego, czy też opiera się ona na substytucji, skoro pełnomocnictwo substytucyjne jest dowodem upoważnienia do występowania w obronie oskarżonego i objęcia wszelkich praw i obowiązków obrońcy. (12. IV. 1934 r., 3 K. 330/34).

Art. 419 § 2 i 425 k. p. k. W myśl art. 419 § 2 k. p. k. zmienione stanowisko oskarżyciela winno być uwzględnione w pytaniu głównym dla przysięgłych. (26. III. 1934 r., 2 K. 154/34).

Art. 427 i 428 k. p. k. Stan przewidziany w art. 17 § 1 k. k., należy do okoliczności ustawowych, które ma na względzie przepis art. 428 k. p. k.

Okoliczności określone w przepisie § 1 art. 18 k. k., jako okoliczności stanu faktycznego, powodującego możliwość zastosowania art. 59 k. k., winny znaleźć swój wyraz w uchwale przysięgłych w osobnym pytaniu z art. 427 k. p. k. (11. IV. 1934 r., 2 K. 86/34).

Art. 493 § 3 k. p. k. Nakazane art. 51 k. p. k. uzasadnienie postanowienia odmawiające przyjęcia dowodu na zasadzie § 3 art. 493 k. p. k., winno zawierać tylko wyjaśnienie, wskazujące warunki ustawowe, dla których sąd, bez obrazy przepisów, obowiązujących go do przyjęcia dowodu, jest władny odmówić przyjęcia dowodu według swego uznania, przyczem zbędne jest uzasadnienie, czem sąd kierował się w zakresie swobodnego uznania. (13. IV. 1934 r., 2 K. 295/34).

Art. 500 lit. a. k. p. k. Za „reformatio in peius” uważać należy i ten wypadek, gdy w razie niemożności ściągnięcia grzywny spotkaćby miała oskarżonego kara pozbawienia wolności surowsza, niż orzeczona wyrokiem I inst., jeżeli ów wyrok zaskarżono jedynie na korzyść oskarżonego.

Z zestawienia §§ 1, 2, 3 art. 43 k. k. wynika, że ustawa uważa wykonywanie przez oskarżonego pracy na rachunek grzywny, za mniej dotkliwe od wykonania kary pozbawienia wolności. (10. IV. 1934 r., 3 K. 252/34).

Art. 505 § 1 k. p. k. Umieszczenie przez adwokata swego nazwiska nad treścią kasacji nie stanowi podpisu, stwierdzającego sporządzenie jej przez adwokata w rozumieniu art. 505 § 1 k. p. k. (1. V. 1934 r., 2 K. 389/34).

Art. 506 k. p. k. Zgłoszenie wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu (art. 89 i 506 k. p. k.) nie wymaga bynajmniej uprzedniego przyznania przez sąd prawa ubogich, przepis zaś art. 508 k. p. k. reguluje w § 2 w związku z § 1 lit. „e” tryb „i warunki uzyskania prawa ubogich dla zwolnienia od kaucji kasacyjnej i nie pozostaje w żadnym stosunku do kwestyj normowanych przez art. 506 k. p. k.

Oskarżonego zatem obowiązuje termin z art. 506 § 1 k. p. k. dla zgłoszenia prośby o wyznaczenie obrońcy z urzędu do złożenia wyводу kasacji, natomiast jeśli oskarżony ponadto chce prosić o przyznanie mu prawa ubogich, zwalniającego od kaucji kasacyjnej, winien w tym względzie zachować termin z § 2 art. 508 k. p. k. (28. III. 1934 r., 2 K. 205/34).

Art. 516 lit. „a” k. p. k. Przepis art. 516 lit. „a” k. p. k. należy stosować także w przypadku, gdy uniewinnienie musi nastąpić na tej podstawie, że oskarżony w myśl ustawy „nie podlega karze”. (15. II. 1934 r., 3 K. 1403/33).

Art. 532 k. p. k. Uchylenie przez Sąd Najwyższy wyroku sądu okręgowego, jako sądu przysięgłych i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania jej w innym składzie sędziów bez udziału sę-

dziów przysięgłych, powoduje tem samem uchylenie samej uchwały przysięgłych i obowiązuje sąd merytoryczny do wydania wyroku samodzielnie zarówno co do winy jak i kary. 17. IV. 1934, 2 K. 254/34).

Art. 576 k. p. k. 1. Raz przyznane prawo ubogich rozciąga się na cały okres trwania procesu karnego aż do ostatecznego jego zakończenia, chybaby sąd, powziawszy w toku przewodu sądowego wiadomości o zmianie stosunków majątkowych danych osób, postanowieniem swem przyznane prawo ubogich cofnął. (14. V. 1934 roku, 1 K. 273/34).

2. Prawo ubogich nie może być przyznane zarządzeniem przewodniczącego, lecz wymaga postanowienia sądu (art. 47 § 2 k. p. k.).

Zwolnienie od kaucji kasacyjnej bez uprzedniego przyznania prawa ubogich w myśl art. 508 § 1 lit. „e” i 576 k. p. k. nie jest prawnie uzasadnione. (9. III. 1934 r., 3 K. 137/34).

3. Raz przyznane prawo ubogich, zwalnia daną osobę od zaliczek i opłat przez cały czas procesu i strona przy powtórnej kasacji w tym samym procesie nie ma potrzeby ponownie wyjednywać prawa ubogich dla zwolnienia od kaucji kasacyjnej. (8. V. 1934 r., 2 K. 523/34).

Art. 578 § 3. k. p. k. Oskarżycielem „wyłącznym”, któremu przysługuje zasądzenie kosztów postępowania w myśl § 3 art. 578 k. p. k., jest pokrzywdzony tylko w tym wypadku, gdy oskarżyciel publiczny w sądzie grodzkim od popierania oskarżenia się usunął. (27. III. 1934 r., 2 K. 193/34).

Art. 640 k. p. k. Postępowanie administracyjne staje się ukończone z chwilą, gdy władza administracyjna wydała orzeczenie. Żądanie przeto strony przekazania sprawy na drogę postępowania sądowego, aczkolwiek składane do władzy administracyjnej, jest już aktem, należącym do postępowania sądowego, przy którym strona, w myśl art. 644 i 84 k. p. k., może korzystać z pomocy obrońcy. (30. IV. 1934 r., 2 K. 538/34).

VI. Ustawa kama skarbowa z 18. III. 1932 r. (Dz. U. poz. 355).

Art. 24 u. k. s. Art. 24. u. k. s. ma na myśli dwukrotne odbycie kary, a nie ilość popełnionych uprzednio przestępstw, przeto odbycie kary z łącznego wyroku, który objął dwa łub więcej pracomocnych wyroków, stanowi w rozumieniu art. 24 u. k. s. odcierpienie tylko jednej kary. (12. III. 1934 r., 2 K. 127/34).

Art. 61 i 67 u. k. s. Jednoczesne zatrzymanie przez upoważnionego plantatora surowca tytoniowego po wyznaczonym terminie dostawy i wyprodukowanie z tegoż surowca wyrobów tytoniowych dla siebie, stanowi jedno działanie, podpadające pod dwa przepisy, t. j. pod art. 61 i 67/ u. k. s. Wymiar kary w tym wypadku winien

nastąpić — co do kary pieniężnej z obu tych artykułów, a to w myśl art. 22 § 2 u. k. s., zaś co do kary pozbawienia wolności, tylko z art. 67 u. k. s., jako przepisu surowszego. (23. IV. 1934 r., 2 K. 352/34).

Art. 67 § 1 u. k. s. I. Z art. 12 rozp. Prezydenta Rzplitej z 27 października 1933 o sprzedaży wyrobów tytoniowych wynika, że zakaz wytwarzania i sprzedaży wyrobów tytoniowych nie pochodzących z fabrykacji Monopolu Tytoniowego, przewidziany w art. 5 lit. „d” ustawy z 1 czerwca 1922 o monopolu tytoniowym, został nadal utrzymany. (26. II. 1934 r., 2 K. 18/34).

2. Karę pieniężną przewidzianą w art. 67 § 1 u. k. s. wymierza się zawsze w wysokości zależnej od ilości, choćby mniejszej od 1 kg, wytworzonego lub przygotowanego materiału, a to w stosunku, jaki zachodzi między ilością 1 kg materiału, a kwotą 1 000 złotych. (23. IV. 1934 r., 2 K. 352/34).

Art. 114 u. k. s. Publiczne ogłoszenie danych, dotyczących „działalności” loterii obcokrajowej, choćby nie podano zupełnie ściśle sposobu i miejsca nabycia losów, podpada pod pojęcie uczestnictwa w tej działalności. (16. IV. 1934 r., 3 K. 200/34)

2. Loteria, urządzana na zabawie towarzyskiej w zamkniętym kółku, nie podpada pod przepisy art. 1 i 3 ustawy z 26 marca 1920 (Dz. Ust. poz. 180) łącznie z §§ 7 i 9 rozporządzenia Ministra Skarbu z 7. V. 1924 (Dz. Ust. poz. 541) oraz art. 6 i 114 u. k. s. (8-III. 1934 r., 3 K. 75/34).

Art. 222 u. k. s. Przyznane władzy skarbowej w art. 222 u. k. s. „uprawnienia prokuratora” w dziedzinie zaskarżenia orzeczeń sądowych o przestępstwa karno-skarbowe, odnosi się wyłącznie do prawa ścigania, nie obejmuje natomiast zaskarżenia wyroku na korzyść oskarżonego (art. 476 i 505 § 2 k. p. k.), chociażby nawet zaskarżenie takie leżało w interesie Skarbu Państwa. (16. IV. 1934 r., 2 K. 221/34).

VII. Ustawa z 15. VII. 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym (tekst jednolity Dz. Ust. poz. 110132).

Art. 5 p. 5. Przepisy ustawy o państw. podat. przemysł., które dzielą pośredników na „giełdowych” i wszelkiego rodzaju innych „handlowych”, nie przeprowadzają różnicy między maklerem handlowym a pośrednikiem handlowym.

Obowiązek zatem nabycia świadectwa przemysłowego na skup zawodowy zależy nie od nazwy pośrednika, lecz od jego czynności. (16. IV. 1934 r., 2 K. 240/34).

Art. 9. Dla powstania ewentualnego obowiązku z art. 9 ustawy o państw. podat. przemysł., dla osób, wymienionych w § 1 rozp.

Min. Rolnictwa z 8 czerwca 1928 r. (Dz. Ust. poz. 614/28), nie ma znaczenia okoliczność, czy dopełniono wymaganego w cyt. § 1 rozporządzenia, zawiadomienia właściwego starosty o zamierzonym zarobkowym trudnieniu się leczeniem zwierząt, lecz raczej okoliczność, czy zajęcie to należy do zajęć, ustalonych w drodze rozporządzenia Ministra Skarbu i czy wykonywane jest w myśl art. 9 i 52 pkt. 4 ust. o państw, podat. przemysł, zawodowo. (26. II. 1934 r., 3 K. 30/34).

Art. 10. Sprzedaż lub odstąpienie przez rzeźnika innym rzeźnikom mięsa w rzeźni miejskiej nie może być uważane za przedsiębiorstwo detaliczne sprzedaży mięsa, zaczem w myśl art. 10 ustawy o państw, podat. przemysł, nie wymaga nabycia świadectwa przemysłowego na oddzielny (nieistniejący) zakład handlowy. (8-III. 1934 r., 3 K. 97/34).

Art. 23. 1. Prowadzenie księgarni oraz drobnej sprzedaży materiałów piśmiennych za jednym świadectwem III kat., dopuszczalne na mocy okólnika Min. Skarbu z dn. 10. XI. 1931 r. L. Dz. 2662/4/31 i w warunkach, przewidzianych tymże okólnikiem, wymaga uprzedniego uzyskania od Izby Skarbowej zezwolenia, za które nie może być uznany sam fakt wydania przez Kasę Skarbową jednegą świadectwa przemysłowego na oba te przedsiębiorstwa (1. VI. 1934 r., 1 K. 809/33).

2. Z części II lit. A, rozdz. I kat. I taryfy (załącznik do art. 23 o państw, podat. przemysł.) wynika, że zakład o typie mieszanym, w którym dokonywa się sprzedaż nietylko hurtowo ale i detalicznie, z przewagą jednak transakcyj hurtowych, podpada pod pojęcie zakładu hurtowej sprzedaży. (8. III. 1934 r., 3 K. 102/34).

3. Wolne zajęcie zawodowe architektów i inżynierów przekształca się w przedsiębiorstwo budowlane z chwilą, gdy inżynier podejmuje się wykonania budowy i utrzymuje w tym celu personel techniczny oraz robotników; w tym też wypadku powstaje obowiązek nabycia świadectwa przemysłowego według ogólnej ilości robotników w myśl cz. II. C. rozdz. XIX taryfy stanowiącej załącznik do art. 23 ust. o państw, podatku przemysłowym. (12. III. 1934 r., 2 K. 138/34).

4. Stolarz, jako rzemieślnik, może być uważany za spożywcę, czyli za konsumenta, lecz jednocześnie może być kupcem w rozumieniu ustawy o państw, podat. przemysł., jeśli obok wyrobu z nabytego materiału sprzętu, trudni się sprzedażą tego sprzętu. (4 V. 1934 r., 2 K. 421/34).

Art. 36. Przepis art. 36 ustawy o państw, podat. przemysł, nie dotyczy zmian w osobach faktycznych właścicieli przedsiębiorstwa lecz osoby przedsiębiorcy.

Przepis § 80 rozp. wyk. Min. Skarbu z 29 marca 1932 (Dz. Ust. poz. 406) wskazuje, iż zmiana przedsiębiorcy nie wpływa na tożsamość przedsiębiorstwa, którą także i w myśl art. 13 ustawy o państw. podat. przemysł. określa się warunkami rzeczowemi, a nie osobą właściciela przedsiębiorstwa.

Nieważność z art. 36 ust. o p. p. p., skutkująca obowiązkiem nabycia nowego świadectwa pod rygorem odpowiedzialności z art. 101 ust. o p. p. p., nie obciąża ponadto prowadzącego przedsiębiorstwo odpowiedzialnością z art. 98 tej ustawy. (16. III. 1934, 3 K. 156/34).

Art. 41. Z przepisu ust. 2 art. 41 ustawy o państw. podat. przemysł. wynika, że każde przekroczenie najniższej granicy przy ustalaniu kategorii świadectwa przemysłowego na podstawie ilości robotników, pociąga za sobą dla płatnika obowiązek wykupienia świadectwa wyższej kategorii. (5. IV. 1934 r., 3 K. 1407/33).

VIII. Ustawa z 18. XII. 1919 o czasie pracy w przemyśle i handlu (Dz. Ust. poz. 7/20 r. i 772/31 r.).

Art. 10 i 12. Niedozwolone z art. 10 ustawy z dnia 18 grudnia 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu (Dz. Ust. poz. 772/31) zatrudnianie w zakładach, objętych cyt. ustawą, w niedziele i dni świąteczne pracowników, i niedopełnienie obowiązku zawiadomienia Urzędu Inspekcji Pracy o takim zatrudnieniu (art. 12 ustawy), jako dwa odrębne zdarzenia faktyczne, różniące się mimo istnienia formalnego związku sposobem popełnienia, pierwszego: per commissionem drugiego per omissionem oraz czasem ich popełnienia, nie ulegają przepisom o zbiegu ustaw (art. 36 k. k.), przeto nieobjęcie jednego z nich aktem oskarżenia nie uprawnia sądu do skazania za drugi (art. 353 k. p. k.). (2. III. 1934 r., 3 K. 104/34).

Art. 18. Przekroczenie przepisów ustawy z 18 grudnia 1919 r. (w brzmieniu ustawy z 7. XI. 1931 Dz. Ust. poz. 772) o długości dnia pracy, pociąga za sobą skutki z art. 18 powoł. ustawy, niezależnie od intencji pracodawcy lub zgody pracowników na to przekroczenie. (28. II. 1934 r., 3 K. 1149/33).

IX. Konwencja Handlowa z 26. III. 1925 r., zawarta między Polską a Węgrami (Dz. Ust. poz. 656).

Art. VI. Konwencja Handlowa zawarta między Polską a Węgrami (Dz. Ust. poz. 656) nie może ograniczać władz polskich w prawie wydawania tych lub innych zarządzeń w zakresie polityki celnej, obowiązując jedynie do udzielania ulg, wyraźnie w niej zastrzeżonych. Brak więc wzmianki w protokole dodatkowym do tej konwencji (Dz. Ust. poz. 606 i 607/31) o zmianie zasady obliczania wagi brutto dla przywozu z Węgier ryby żywej w wodzie, wskazuje, że ustalenie tej zasady obliczania wagi wchodzi w zakres samoist-

nych zarządzeń Rzplitej Polskiej w zakresie polityki celnej. (23. IV. 1934 r., 2 K. 156/34).

X. *Ustawa z 22. VI. 1925 o wyścigach konnych (Dz. Ust. poz. 512).*

Art. 12. Pośredniczenie w zakładach pozostających w związku z wyścigami konnymi stanowi samodzielne przestępstwo, nie zaś pomoc przy zaofiowaniu zakładu, niekaralną ze względu na przepis § 2 art. 5 prawa o wykroczeniach. (11. V. 1934 r., 1 K. 284/34).

XI. *Rozp. Prez. Rz. z 7. VI. 1927 o prawie przemysłowem.*
(*Dz. Ust. poz. 468*).

Art. 45, 46. „Kolportaż”, mający cechy samoistnego zajęcia zarobkowego, chociażby dotyczył produktów ducha ludzkiego (twórczość literacka, artystyczna i t. d.) podpada pod pojęcie przemysłu. (27. III. 1934 r., 3 K. 194/34).

XII. *Rozp. Prez. Rz. z 13. IX. 1927 o opodatkowaniu cukru.*
(*Dz. Ust. poz. 700*).

Art. 1 i 48. Wyrób cukru bez wiedzy i zgody właściwej władzy skarbowej, jako przestępstwo polegające na uszczupleniu podatku od cukru, niezależnie od sposobu i skali produkcji, chociażby sporadycznej i dla własnych potrzeb, stanowi naruszenie art. 1 i 48 rozp. Prez. Rzplitej z 13. IX. 1927 r. (12. IV. 1934 r., 3 K. 280/34).

XIII. *Rozp. Prez. Rz. prawo o ustroju sądów powszechnych.*
(*Dz. Ust. poz. 93/28 r. i poz. 863\32 r.*).

Art. 61 § 1. Przepis § 1 art. 61 u. s. p. nie dotyczy wypadków, gdy „ubliżenie powadze sądu” nastąpiło poza rozprawą w piśmie, wniesionem do sądu. (30. IV. 1934 r., 3 K. 356/34).

Art. 76. Uprawnienia, wynikające z art. 76 u. s. p., sądy wyższej instancji wykonywują z urzędu i niezależnie od tego, czy strony w założonym przez siebie środku odwoławczym na dane uchynienie żaliły się lub nie. (17. V. 1934 r., 1 K. 910/33).

XIV. *Rozp. Prez. Rz. z 16. II. 1928 r. o karach za szpiegostwo.*
(*Dz. Ust. poz. 160*).

Art. 1 § 3. Dla przedmiotowej istoty przestępstwa z art. 1 § 3 rozp. Prez. Rzplitej z 16. II. 1928 r. o karach za szpiegostwo (*Dz. Ust. poz. 160*) bez znaczenia jest, czy wiadomości mają charakter pozytywny, czy też negatywny, gdyż zarówno jedne jak i drugie mogą należeć do kategorii tych, które ze względu na dobro Państwa należy zachować w tajemnicy. (14. V. 1934 r., 2 K. 464/34).

XV. *Rozp. Prez. Rz. z 16. III. 1928 r. o ewidencji i kontroli ruchu, ludności (Dz. Ust. poz. 309/28 r. i 390\32 r.).*

Art. 5 i 7. Znamieniem, uzasadniającym obowiązek meldunkowy, w myśl art. 5 i 7 rozp. Prez. Rzplitej z 16. III. 1928 r. o ewiden-

cji i kontroli ruchu ludności w związku z § 5 rozp. wykon. Min. Spraw Wewn. z 16 X. 1930 r. (Dz. Ust. poz. 653), jest przyjmowanie osób na mieszkanie lub nocleg bez względu na cel przyjmowania, zaczem też osoby pozostające na leczeniu w szpitalach, z wyjątkiem chorych przychodnich, leczących się ambulatoryjnie, również rzeczonemu obowiązkowi podlegają. (10. IV. 1934 r., 3 K. 32/34).

XVI. Rozp. Prez. Rz. z 7. X. 1932 r., prawa o ustroju adwokatury. (Dz. U. poz. 733).

Art. 24. Przepis art. 24 ust. 2 prawa o ustroju adwokatury ma na myśli zniewagi ścigane zasadniczo w trybie oskarżenia prywatnego, a więc zniewagi z art. 255 i 256 k. k. bez względu na złożenie wniosku władzy przełożonej z § 5 art. 255 k. k. lub z § 4 art. 256 k. k. i bez względu na wniesienie skargi publicznej z § 2 art. 11 przep. wprov. k. p. k. (9. III. 1934 r., 3 K. 469/33).

XVII. Rozp. Prez. Rz. z 21. X. 1932 r. o amnestji (Dz. Ust. poz. 782).

Art. 6 § 1 lit. b. Puszczanie w obieg fałszywych pieniędzy nie jest wyłączone z pod dobrodziejstwa amnestji. (1. III. 1934 r., 1 K. 75/34).

Art. 6 § 1 lit. c. Przestępstwo z art. 181 k. k. o ile polega na uszczupleniu świadczenia, przypadającego z tytułu opłat stempłowych, wyłączone jest z dobrodziejstwa amnestji z 21. X. 1932 r. (Dz. Ust. poz. 782). (24. IV. 1934 r., 2 K. 235/34).

XVIII. Rozp. Prez. Rz. z 27. X. 1932 r. o broni, amunicji i materiałach wybuchowych. (Dz. Ust. poz. 807).

Art. 47. 1. Dla istoty przestępstwa z art. 47 rozp. Prez. Rzplitej z 27. X. 1932 r. o broni, amunicji i materiałach wybuchowych obojętne jest, czy przechowywana bezprawnie przez sprawcę broń stanowiła jego własność, czy też kogokolwiek innego. (11. IV. 1934 r., 2 K. 176/34).

2. Z przepisów art. 2 i 47 § 1 rozp. Prez. Rzplitej z 27. X. 1932 r. o broni wynika że prawo o broni uważa za obojętną okoliczność, czy broń używana poprzednio przez wojsko w celach służbowych, została następnie, przez sprawcę w jakikolwiek sposób przerobiona. Przeróbka choćby najistotniejsza, nie odbiera broni typu wojskowego jej istotnej cechy. (20. III. 1934 r., 3 K. 154/34).

3. O typie broni decyduje jej zasadnicza konstrukcja, a nie nieistotne zmiany w broni tej poczynione; skrócenie zatem lufy i łożyska karabinu nie pozbawia go charakteru broni typu wojskowego. (11. IV. 1934 r., 2 K. 86/34).

Stefan Błeszyński,

Prokurator Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

I. USTAWODAWSTWO OBOWIĄZUJĄCE NA OBSZARZE CAŁEGO PAŃSTWA

Godziny nadliczbowe.

Ustawa z d. 18. XII. 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu (Dz. Ust. 1920 r. Nr. 2, poz. 7).

Art. 1. Pracownik kontraktowy w głównem kierownictwie budowy pomieszczeń dla Korpusu Ochrony Pogranicza, podległemu Ministerstwu Robót Publicznych, nie może żądać wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych na zasadzie ustawy z d. 18. grudnia 1919 r., gdyż powyższe kierownictwo budowy i jego biura nie mogą być uważane za zakłady pracy, prowadzone w sposób przemysłowy. (15. V. 1934 — C I 502/33). (Św.).

Art. 16. W sprawach o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych Sąd nie ma obowiązku badać z urzędu, czy chodzi o pracę dozwoloną. Jest rzeczą powoda, złożyć odpowiednie wyjaśnienia i ofiarować dowody na stwierdzenie, iż praca jego w godzinach nadliczbowych była dozwoloną. (O. z 9. VIII. 1934 — C II 1256/34). (Db.).

Traktat wersalski z 28. VI. 1919 (Dz. Ust. poz. 200).

Art. 256. Jakkolwiek Skarb Państwa Polskiego nie jest następcą prawnym państwa pruskiego, przysługują mu roszczenia tego państwa, oparte na przepisach o niesłusznem wzbogaceniu, gdyż pod pojęcia „dobra” podpadają według stałego orzecznictwa Sądu Najwyższego wszelkie prawa majątkowe państw niemieckich. Roszczenia takie uważać należy jako położone w Polsce, jeśli znajduje się w kraju przedmiot świadczenia. (Wyrok z 25. V. 1934 — C III 258/33). (Li.).

Ustawa z 24. III. 1920 o nabywaniu nieruchomości przez obcokrajowców (Dz. Ust. poz. 178) w brzmieniu rozporządzenia Prezyd.

Rzplitej z 3. XII. 1932 (Dz. Ust. poz. 897).

Art. 5, 7. Art. 5 zakazuje notariuszom sporządzanie kontraktów na rzecz cudzoziemców bez zezwolenia Rady Ministrów, zaś art. 7 uznaje nabycie nieruchomości przez cudzoziemców wbrew cytowanemu postanowieniu za nieważne, z czego wynika, że zezwolenie potrzebne jest tak do aktu rzeczowego powzdania, jak i ważności kontraktu obligatoryjnego, uzasadniającego zobowiązanie do przewłaszczenia. (Wyrok z 4. V. 1934 — C III 239/34). (Li.).

Ustawa z d. 19. V 1920 r. o przymusowym ubezpieczeniu na wypadek choroby (Dz. Ust. poz. 272).

Art. 56. Należności Kasy Chorych korzystają z przywileju, przewidzianego w art. 41 ust. 2 ustawy hipot., w tym tylko przypadku, gdy mają związek ze sprzedaną nieruchomością, związek zaś taki zachodzi wówczas, gdy nieruchomość używana jest bezpośrednio dla potrzeb przedsiębiorstwa, w którym pracowali ubezpieczeni, albo gdy ubezpieczeni zatrudnieni byli dla potrzeb samej nieruchomości; w innych przypadkach przywilej nie może być stosowany. (30. VIII. 1934 — C I 622/34). (Św.).

Art. 83 ust. II lit. a. Roszczenia odszkodowawcze członka Kasy Chorych do tejsze ostatniej z prywatno-prawnego tytułu odszkodowania za nienależyty zabieg lekarski przez lekarza tejsze kasy nie należą do kategorii świadczeń, przewidzianych w art. 83 ust. II lit. a. (Uchwała Izby w składzie 7 z 15. XII. 1934 — C II 849/34). (Li.).

Ustawa z 14. VII. 1920 o przelaniu praw skarbowych państw niemieckich oraz praw członków niemieckich domów panujących na Skarb Państwa Polskiego (Dz. Ust. poz. 400).

Art. 1. Zapisanie Skarbu Państwa Polskiego na podstawie tego przepisu ma na celu ujawnienie stanu materialnego wywołanego poza księgą wieczystą artykułem 256 traktatu wersalskiego. Nieśluszne zastosowanie przepisu powyższego skutkuje błędny zapis, nieodpowiadający stanowi materialnemu, ulegający więc sprostowaniu zgodnie z § 894 kc, nie wywołuje natomiast zmiany stanu materialnego. (Wyrok z 25. V. 1934 — C III 258/33). (Li.).

Ustawa z d. 29. X. 1920 r. o spółdzielniach (Dz. U. poz. 733).

Art. 28. Artykuł ten przewiduje na wypadek otwarcia w ciągu roku od dnia, w którym członek przestał należeć do spółdzielni, postępowania upadłościowego, odpowiedzialność b. członka „na równi z członkami pozostałymi”, a więc stanowi o bezwzględnej odpowiedzialności b. członka wobec wierzycieli spółdzielni, tak jakby wyjście tegoż ze spółdzielni nie miało miejsca, taka zaś odpowiedzialność nie może być utożsamiana z warunkową i odmienną odpowiedzialnością b. członka spółdzielni, wpływającą z art. 27 ustawy, która ma miejsce niezależnie od ewentualnego ogłoszenia spółdzielni upadłości w terminie, przewidzianym przez art. 28. (1. VI. 1934 — C I 40/34). (Św.).

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 11. VI. 1923 wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu w przedmiocie wykonywania ustawy z dnia 16. V. 1922 o urloпах dla pracowników, zatrudnionych w przemyśle i handlu. (Dz. [Ust. 1933 poz. 735).

Art. 4, § 28. Użyte w § 28 rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 11 czerwca 1923 r., wydanego w porozumieniu z Min. Przemysłu i Handlu w przedmiocie wykonania ustawy z d. 16 maja 1922 r. o urloпах dla pracowników, zatrudnionych w przemyśle i handlu (Dz. U. z r. 1923 Nr. 62, poz. 464), określenie „ilość dni roboczych, przypadających w tym 3-miesięcznym okresie”, oznacza „ilość dni, w czasie których urlopowany faktycznie pracował w ciągu pomienionego 3-miesięcznego okresu”. W związku z tem na podstawie przepisu, zawartego w drugim zdaniu ustępu pierwszego art. 4 ustawy z dnia 16 maja 1922 r. o urloпах dla pracowników, zatrudnionych w przemyśle i handlu (Dz. U. z r. 1933 Nr. 94, poz. 735), w przypadku, gdy praca odbywa się na akord lub od sztuki, czyli przy wymienionym w § 28 rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 11 czerwca 1923 r. systemie płac akordowych, premjowych (niezwiązanych z płacą dniówkową) lub od sztuki, w celu ustalenia wynagrodzenia, przypadającego na czas urlopu, należy obliczyć według cennika bieżącego, obowiązującego w czasie urlopu, zarobek pracownika z ostatnich 3 miesięcy i uzyskaną w ten sposób sumę zarobków podzielić przez ilość dni, w których pracownik faktycznie pracował w ostatnim 3-miesięcznym okresie, bezpośrednio poprzedzającym udzielony mu urlop, wynikły zaś z tego dzielenia iloraz pomnożyć przez liczbę dni powszednich, przypadających w okresie urlopu, w których pracownik miałby pracować stosownie do warunków umowy o pracę, obowiązujących w czasie rozpoczęcia urlopu. (Uchwala całej Izby Cywilnej z dn. 17. XII. 1934 — C Prez. 6/34). (Li.).

Ochrona lokatorów

(ustawa z 11. IV. 1924 Dz. Ust. R. P. Nr. 39, poz. 406).

Art. 11, ust. 2 lit. a. Wynagrodzenie za oświetlanie i ogrzewanie dostateczne lokatorowi przez właściciela domu, należy uważać za część komornego. Niezapłacenie tego wynagrodzenia może uzasadnić ważną przyczynę wypowiedzenia. (0. z 12. I. 1934 — C II Rw. 3763/33). (Db.).

Art. 11 ust. 2 lit. a. Przepis ten ma na względzie niemożność płacenia czynszu za mieszkanie odpowiadające potrzebom lokatora. Dlatego nie zachodzi zaleganie z czynszem wskutek braku pracy lub

nędy wyjątkowej, lecz powodu niemożności ciągnięcia zysków z przedmiotu najmu, jeżeli lokator podnajmuje lokale przekraczające własne jego zapotrzebowanie, a czynszu płacić nie może, ponieważ brak sublokatorów. Zastosowanie wyjątku z art. 11 ust. 2a może mieć uzasadnienie tylko w braku pracy względnie w stanie nędzy wyjątkowej, które są przemijające. (Wyrok z 26. XI. 1931 — C III 140/34). (Li.).

Art. 20. W postępowaniu niespornem o ustalenie podstawowego komornego nie można rozstrzygać kwestji spornej, czy lokator opłacać ma czynsz w wysokości oznaczonej umową czy też w wysokości ustawowej. Przy ustalaniu wysokości podstawowego komornego za lokal, który w czerwcu 1914 r. nie był oddany w najem, można wziąć pod uwagę, że lokal jest obecnie wynajęty na cele zarobkowe. (O. z 23. VIII. 1934 — C II 1287/34). (Db.).

Przerachowanie.

(Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 14. V. 1924 r. o przerachowaniu zobowiązań Dz. Ust. 1925 r., poz. 213).

§ 9. § 9 rozp. walor., mówiąc ogólnie o przerachowaniu „w granicach, wskazanych w §§ 5 i 6”, dopuszcza tem samem zastosowanie nietylko przeciętnej miary między stawkami §§ 5 i 6, lecz i miary bardziej zbliżonej do jednej z nich. (24. V. 1934 — C I 2015/33). (Św.).

§§ 10, 11, 27a. W samym oświadczeniu dłużnika w r. 1920, iż wierzyciel nie powinien obawiać się, gdyż dłużnik zwróci mu pieniądze w tej samej wartości jaką miały wówczas, gdy wierzyciel mu je pożyczył, nie można dopatrywać się oferty waloryzacji we wysokości 100% według norm rozp. z 14. 5. 1934, lecz conajwyżej podstawy do pewnego podwyższenia stopy przerachowania ponad normę 10% w myśl § 11 w związku z § 28 cyt. rozp. (wyrażna lub domniemana wola stron) i zasad słuszności, gdyby za tem przemawiały okoliczności sprawy. (Wyrok z 8. VI. 1934 — C III 283/33). (Li.).

§ 11. Pożyczka udzielona na cele złożenia kaucji, która umożliwiła pożyczającemu uzyskanie korzystnej posady, ulec może przerachowania ponad 10%. (Wyrok z 20. IV. 1934 — C III 207/33). (Li.).

§ 40. Zastrzeżenia żądania dopłaty nie można dopatrywać się w podjęciu pieniędzy z depozytu i pokwitowaniu na warunkach podanych przez dłużnika, które nastąpiły po poprzedniej odmowie przyjęcia zapłaty, jeśli wierzyciel ani przed samem podjęciem, ani przy podjęciu, ani nawet zaraz po podjęciu nie wyraził dłużnikowi niczem woli swej w tym kierunku. Przyjęcie bowiem zapłaty po

uprzedniej odmowie jej przyjęcia może oznaczać tylko odstąpienie od poprzedniego stanowiska, motywy zaś takiego odstąpienia są dla oceny prawnej obojętne. (Wyrok z 28. VI. 1934 — C III 63/34). (Li.).

§ 40. Zastrzeżenie sobie przy zapłacie różnicy walutowej pomiędzy pieniądzem niemieckim a polskim nie sprzeciwia się art. 3 ust. z 20. 11. 1919 o walucie w obrębie b. dzielnicy pruskiej, gdyż treścią zastrzeżenia nie jest zaciągnięcie zobowiązania lub dokonanie transakcji w markach niemieckich. Przy uwzględnieniu rzeczywistej woli oświadczającego chodzi o zastrzeżenie w myśl § 40 I. c. (Wyrok z 22. VI. 1934 — C III 295/33). (Li.).

§ 47. Kwestja udzielenia lub nieudzielenia dłużnikowi zwłoki na podstawie art. 36 cyt. rozp. należy do postępowania o przerachowanie. Gdy więc postępowanie to jest prawomocnie ukończone orzeczeniem, które nie przyznało powyższej ulgi, nie można jej żądać w późniejszym sporze o zapłatę wierzytelności. (Wyrok z 7. VI. 1934 — C III 271/33). (Li.).

§ 47. 1. Decyzje o przerachowaniu, wydane w trybie ust. 2 § 47 rozp. walor., pod względem materialnej mocy prawnej nie mogą być traktowane inaczej niż wyroki i stają się prawomocne co do przedmiotu, którego dotyczą, a przeto nie mogą być uchylone czy zmienione nowem orzeczeniem sądu, chociażby wydanem w trybie powództwa. (30. VIII. — 26. IX. 1934 — C I 799/34). (Św.).

§ 47, ust. 2. 2. Wytoczenie przez cesjonariuszã dłużnikowi sporu o przerachowanie i zapłatę cedowanej pretensji nie jest przeszkodą do żądania przez dłużnika przerachowania w postępowaniu niespornem swego zobowiązania w stosunku do pierwotnego wierzyciela hipotecznego, tj. cedenta. (O. z 9. I. 1934 — C II R. 758/33). (Db.).

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 10. X. 1924 r. o reorganizacji Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych (Dz. Ust. poz. 862).

§ 15 p. 3. Z przepisów § 15 p. 3 i § 27 p. 1 powołanego rozporządzenia wynika, że odszkodowanie nie może przekraczać wysokości zrządzonej szkody i że przy podwójnem ubezpieczeniu kwoty, na które łącznie ubezpieczono budowlę, nie mogą przekraczać sumy, na którą ją oszacowano; wobec tego poszkodowany nie może poszukiwać odszkodowania od Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych, jeżeli od innego zakładu ubezpieczeń otrzymał odszkodowanie w wysokości szkody. (9. III. 1934 — C I 101/33). (Św.).

Prawo wekslowe z 14. XI. 1924 r. (Dz. Ust. poz. 926).

Art. 4. Prawo domicylowania służy tylko wystawcy i akceptantowi, inne natomiast osoby umieścić mogą domicyl jedynie za zgodą wystawcy lub akceptanta. Zgoda ta może nastąpić przez

czynności domyślne. Wystarczy zatem zdyskontowanie weksła w instytucji, która według zwyczaju przyjętego w obrocie handlowym weksle domicyluje. Dyskontujący bowiem poddaje się milcząco warunkom tej instytucji. Zgoda milcząca zachodzi tem bardziej, jeśli już inne weksła akceptanta były w odnośnej instytucji domicylowane. (Wyrok z 22. VI. 1934 C III 300/39). (Li.).

Art. 4. Jeżeli jako miejsce zapłaty odmienne od miejsca zamieszkania trasata podaje się firmę handlową, to według zwyczajów przyjętych w obrocie handlowym ma się na względzie prawdziwy domicyl i aż do przeprowadzania dowodu przeciwnego przyjąć należy, że chodzi o domicyl ujęty w nieściśle określenie. (Wyrok z 22. VI. 1924 C III 300/33). (Li.).

Art. 85. W razie niezastania organów osoby prawnej powołanych do zastępstwa może urzędnik protestujący zwracać się do każdej osoby, którą w zachodzących okolicznościach uważać można za uprawnioną do przyjęcia wezwania do zapłaty, zaczem również do osoby, określającej się jako prokurent spółdzielni, chociaż ustanowienie funkcjonariusza takiego jest niedopuszczalne. (Wyrok z 22. VI. 1934 — C III 300/33). (Li.).

Umowa z Wolnem m. Gdańskiem z 27. XI. 1925 r. o wzajemnem wykonywaniu orzeczeń sądowych. (Dz. Ust. 1927 Nr. 55, poz. 490).

Art. I p. 2 i art. 3. Wykonalność wyroku Sądu krajowego w Gdańsku w sprawie przysądzenia alimentów w wyniku ustalenia ojcostwa nie może być na obszarze Rzeczypospolitej ani żądana ani przyznana. (O. z 15. V. 1934 — C II 645/34). (Db.).

Ustawa z d. 1. VII. 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. Ust. 1932 r., poz. 413).

Art. 59. Wierzyciel powinien być zawiadomiony o decyzji sądu, stwierdzającej, że zachodzą warunki przejęcia nieruchomości na własność przez wierzyciela, i dopiero od daty zawiadomienia rozpoczyna swój bieg przewidziany w art. 59 termin 3-tygodniowy do uiszczenia opłaty. (23. VIII. 1934 — C I 2891/33). (Św.).

Ustawa karna skarbową z 2. VIII. 1926 (Dz. Ust. poz. 609).

Niema przepisu, który uprawniałby władze celne do domagania się od odbiorcy zajętego przez nie towaru przypadającego do zwrotu, aby przyjął go jako pełne zaspokojenie przysługującego mu roszczenia i oświadczył im to na piśmie. Uzależnienie wydania towaru od takiego oświadczenia nie jest należytem ofiarowaniem świadczenia i uzasadnia zwłokę. (Wyrok z 13. IV. 1934 — C III 224/33). (Li.).

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 19. XI. 1927 o likwidacji umów dzierżawnych (Dz. Ust. poz. 909).

Art. 1, 3, 5, 6, 13, 14. Stosunek pomiędzy Skarbem Państwa a dzierżawcą pozostaje mimo rozwiązania go w drodze administracyjnej stosunkiem cywilno-prawnym.. W rozporządzeniu powyższym brak zaś przepisu, który zasadzenie roszczeń z tego stosunku przekazywałby do właściwości władz administracyjnych. Wobec tego dla roszczeń tych droga prawna jest dopuszczalna. (Wyrok z 12. VI. 1934 — C III 342/33). (Li.)

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 19. XI. 1927 o powierzeniu Państwowemu Bankowi Rolnemu prowadzenia likwidacji spraw instytucyj osadniczych i finansowych, które udzielały kredytów na cele agrarne we województwie pomorskiem, poznańskiem i górnośląskiej części województwa śląskiego. (Dz. Ust. poz. 924).

Art. 1 i nast. Podmiotem praw dochodzonych przez Bank Rolny na podstawie powyższego rozporządzenia pozostał nadal Skarb Państwa Polskiego. Również nie służy Bankowi Rolnemu prawo dochodzenia tych praw w imieniu własnem. (Wyrok z 2. IX. 1934 — C III 356/33). (Li.)

Ustrój sądów powszechnych (rozp. z 6. II. 1928 r.).

Art. 1 § 3. Sądy powszechne nie są powołane do badania pod względem materjalno-prawnym trafności orzeczeń dyscyplinarnych, wydanych przeciwko pracownikom samorządowym przez ich władze dyscyplinarne. Jednakże w sprawach między tymi pracownikami a związkami komunalnymi o roszczenia z tytułu umowy służbowej sądy powszechne są władne rozpoznawać w granicach umowy służbowej (statutu), czy orzeczenie zapadło zgodnie z formalnymi przepisami o postępowaniu dyscyplinarnem, zawartymi w tej umowie. (Zasada prawna, uchwalona w składzie siedmiu sędziów z dnia 26. III. 1934 — C II Rw. 2446/334). (Db.)

Art. 1 § 3. Stosunek służbowy pracowników Funduszu Kuracyjnego Uzdrawisk jest natury prywatno-prawnej. Roszczenia tych pracowników przeciwko Funduszowi z tytułu umowy pracy podlegają orzecznictwu sądów powszechnych. (O. z 30. V. 1934 — C II 396/34). (Db.)

Art. 45. W sprawach o właściwość pomiędzy sądami szczególnymi, dla rozstrzygnięcia sporu kompetencyjnego przez Sąd Najwyższy, konieczne jest powzięcie postanowienia o swej właściwości przez obydwie sądy. (O. z 2. I. 1932 — C II 747/34). (Db.)

*Umowa o pracę pracowników umysłowych.**(Rozp. z 16. III. 1928 Dz. Ust. R. P. Nr. 35, poz. 323).*

Art. 2. Dozorowanie robotników, chociaż połączone z prowadzeniem listy obecności oraz listy płac, wykonywane pod kierownictwem innego pracownika przedsiębiorstwa, nie kwalifikuje dozorczy jako pracownika umysłowego. (O. z 9. VIII. 1934 — C II 854/34). *(Db.)*

Art. 2. Nadzór nad pobieraniem próbek z ładunku wagonu celem ich chemicznego zbadania nie czyni nadzorcy pracownikiem umysłowym. (O. z 10. VIII. 1934 — C II 783/34). *(Db.)*

Art. 28. Cz. 2 art. 28 powołanego rozporządzenia jest wyjątkiem od ogólnej zasady wolności zawierania i rozwiązywania umów i dlatego wykładni rozszerzającej nie ulega, umowa przeto o pracę na czas określony może się przekształcić na umowę o pracę na czas nieokreślony litylko na warunkach, przewidzianych w pomienionym przepisie, a mianowicie gdy umowę na czas określony poprzedza umowa na czas nieokreślony. Powtarzanie umów nawet krótkotrwałych nie może być uważane za obejście przepisów ustawy, jeżeli taki stan rzeczy winien być poczytany ze względu na rodzaj pracy i towarzyszące jej okoliczności za naturalny, gdyż związany z samą istotą stosunku. (26. IV. 1934 — C I 2796/33). *(Św.)*

Art. 35. Fundacja, finansująca ruch i kontrolująca wskutek tego czynności cudzego przedsiębiorstwa, nie wchodzi przez same te fakty w bezpośredni stosunek umowy pracy do pracowników przedsiębiorstwa. Pracownicy mogą więc dochodzić roszczeń z tytułu umowy pracy tylko przeciwko przedsiębiorcy a nie przeciwko fundacji, chociaż finansującej przedsiębiorstwo. (O. z 21. IX. 1934 — C II 1077/34). *(Db.)*

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 29. III. 1926 r. o stosunku służbowym, uposażeniu i zaopatrzeniu emerytalnym pracowników Pocztywnej Kasy Oszczędności (Dz. Ust. poz. 188), zmienione rozporządzeniem Rady Ministrów z d. 29. V. 1928 r. (Dz. Ust. poz. 553).

§ 106 (według obecnej numeracji 105). Pracownicy P. K. O., którzy w d. 1 kwietnia 1926 r., t. j. w dniu wejścia w życie pomienionego rozporządzenia, nie mieli 5 lat służby w P. K. O. lub innej służby w Państwie Polskiem, a po tej dacie byli pracownikami stałymi w P. K. O., nie mają prawa do uzupełnienia powyższego pięcioletniego okresu służby, wymaganego dla uzyskania uprawnień, przewidzianych w art. 97 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym z d. 11. XII. 1923 r. w brzmieniu ustawy z d. 13. II. 1924 r. (Dz. Ust. poz. 178), dalszą służbą stałą w P. K. O. po dniu 1 kwietnia 1926 r. (19. V. — 2. VI. 1934 — C I 1681/33 skład 7 sędziów). *(Św.)*

Regulamin przewozu przesyłek towarowych na kolejach żelaznych, załączony do rozporządzenia Ministra Komunikacji z 9. X. 1928 r. (Dz. Ust. poz. 783).

§ 7 p. 14. Ze stanowiska postanowienia § 7 p. 14 powołanego regulaminu wystarczającą przesłanką do żądania przez kolej dopłaty, w tym przepisie oznaczonej, jest sam fakt umieszczenia przez nadawcę w liście przewozowym danych, niezgodnych z rzeczywistością, i ten fakt sam przez się jest decydujący, obojętne jest natomiast, czy to nastąpiło w złej wierze, czy z niedbalstwa, czy nawet z powodu zwykłej pomyłki. (9. V. 1934 — C I 2939/33). (Św.).

Kodeks postępowania cywilnego z 29. XI. 1930 r.

Art. 2. Sąd powszechny nie jest powołany do orzekania o trafności wymiaru składek ubezpieczeniowych na rzecz Kasy Chorych. (O. z 2. V. 1934 — C II 567/34). (Db.).

Art. 110. Ogólnikowy wniosek powoda postawiony w odpowiedzi na skargę kasacyjną o oddalenie tej skargi „na koszt wnoszącego kasację” nie czyni zadość przepisowi art. 110. (Postanowienie z 28. IX. 1934 — C III Z 529/34). (Li.).

Art. 13 § 2 p. 6. Dla spraw przeciwko Powszechnemu Zakładowi Ubezpieczeń Wzajemnych o odszkodowanie za budynki, uległe pogorzeli, właściwy jest sąd okręgowy bez względu na wysokość dochodzonego roszczenia. (O. z 17. IV. 1934 — C II 378/34). (Db.).

Art. 112. 1. Osoba, której uposażenie służbowe — chociaż wskutek dozwolonych już zajęć egzekucyjnych — jest niższe niż przewidziane w art. 575 k. p. c. dla dopuszczalności egzekucji, a która poza tem nie posiada innego majątku, powinna być poczytana za zupełnie ubogą. (O. z 7. IX. 1934 — C II 758/34). (Db.).

2. Z przepisu art. 112, który wymaga, aby petent wykazał swe zupełne ubóstwo na podstawie zaświadczenia władzy publicznej o jego stanie rodzinnym, majątku i dochodach, wynika, iż Sąd przy decydowaniu kwestji przyznania prawa ubogich nie może się powodować wyłącznie tem, czy otrzymywany przez petenta dochód pozwala mu na pokrycie kosztów procesu, lecz winien mieć na uwadze również okoliczność, jaki majątek posiada petent, chociażby nie przynosił on dochodu, gdyż osoba, która jest w stanie pokryć przypadające koszty procesu, choćby z pewnem uszczupleniem substancji swego majątku, nie może być uważana za „zupełnie ubogą” w rozumieniu art. 112 k. p. c. (30. VIII. 1934 — C I 1061/34). (Św.).

Art. 112. Ubóstwo, o którym mowa w art. 112 nie oznacza nieposiadania żadnego majątku i żadnych dochodów we wszystkich przypadkach, w których stronie może być przyznane prawo ubogich,

lecz oznacza ubóstwo względne w porównaniu z sumą kosztów sądowych i adwokackich, które musi ponieść strona prowadząca sprawę, a słowo „zupełne” użyte jest tylko w tym znaczeniu, że strona nawet przy natężeniu wszystkich sił i obciążeniu majątku nie mogłaby podołać uiszczeniu kosztów bez pozbawienia się koniecznych środków utrzymania. (Wyrok z 16. XI. 1934 — C III 423/34). (Li.)

Art. 112. Zupełne ubóstwo w znaczeniu, nadanem temu pojęciu w art. 112 k. p. c, zachodzi, gdy osoba, domagająca się przyznania prawa ubogich, nie posiada ani takich dochodów, ani takiego majątku, któreby po uwzględnieniu niezbędnych kosztów utrzymania własnego i rodziny umożliwiały jej ponoszenie kosztów procesu. (Uchwała całej Izby Cywilnej z dn. 17. XII. 1934 C Prez. 51/34). (Li.)

Art. 114. Sąd, uznając złożone przez stronę zaświadczenie o jej stanie rodzinnym, majątku i dochodach za niewystarczające dla udzielenia stronie prawa ubogich, nie jest obowiązany przeprowadzać z urzędu dochodzenia co do istotnego jej stanu majątkowego. (O. z 10. VII. 1934 — C II 775/34). (Db.)

Art. 137 § 1 p 2, 417, 441. Mylne oznaczenie środka odwoławczego nie powoduje dla strony żadnych ujemnych skutków procesowych, jeżeli wniesiony środek odwoławczy przedstawia się według swej treści i pod względem formalnym w konkretnym wypadku jako środek właściwy. (Uchwała Całej Izby z 10. XI. 1934 — C Prez. 51/34). (Li.)

Art. 141, 438 § 2 k. p. c. Art. 141 nie ma zastosowania w przypadku niezłożenia kaucji kasacyjnej. (Uchwała całej Izby z 10. XI. 1934 C Prez. 51/34).

Art. 181 § 4. Oddanie pisma w urzędzie pocztowym jest jednoznaczne z wniesieniem go do sądu tylko wówczas, gdy przesyłkę skierowano pod adresem sądu właściwego. (O. z 6. IV. 1934 — C II 28/33). (Db.)

Art. 184 § 1, 350. Pismo z prośbą o sporządzenie na piśmie uzasadnienia wyroku oddane do Sądu, w którym sprawa się nie toczyła, nie jest zgłoszeniem wniosku zgodnego z przepisem art. 136; jeżeli zostanie oddane stamtąd do właściwego Sądu już po upływie 7-dniowego terminu, nie ma jako spóźnione żadnej mocy prawnej. (Postanowienie z 16. XI. 1934 — C III 702/34). (Li.)

Art. 231. Pominięcie przez sąd dowodów, zaofiarowanych przez stronę dopiero po zamknięciu rozprawy, nie stanowi wadliwości postępowania. (O. z 5. V. 1934 — C II 859/34). (Db.)

Art. 244. Sąd nie ma obowiązku przeprowadzać z urzędu dowodu z dokumentu, chociaż znajdującego się w aktach sprawy, je-

żeli strona nie powołała się na ten dokument. (O. z 5. VI. 1934 — C II 859/34). (Db.).

Art. 246. Z niezaprzeczenia twierdzeniom strony przeciwnej wnosić może Sąd o ich prawdziwości tylko na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, nie wolno natomiast uznać bez wszystkiego niezaprzeczonego twierdzenia za prawdziwe. (Wyrok z 14. IX. 1934 — C III 260/34). (Li.).

Art. 254 § 1 i art. 256 § 2. Zaniechaniem zawiadomienia strony o terminie przesłuchania świadków przez sąd wezwany, strona nie może uzasadniać podstawy kasacyjnej z art. 426 p. 2 k. p. c, jeżeli zaniechanie tego nie wytknęła przed sądem orzekającym na pierwszej rozprawie, która się odbyła po nadejściu protokołu przesłuchania świadków z sądu wezwanego. (O. z 22. V. 1934 — C II 784/34). (Db.).

Art. 258. Jeżeli strona, zarzucając chorobę umysłową strony przeciwnej, nie złoży zaliczki na zbadanie jej stanu umysłowego, sąd uprawniony jest pominąć zarzut powyższy. (O. z 5. VI. 1934 — C II 776/34). (Db.).

Art. 304. Zaniechanie zasięgnięcia opinii biegłych co do pojęcia kosztów utrzymania przedmiotu najmu nie stanowi wadliwości postępowania. (O. z 5. VI. 1934 — C II 833/34). (Db.).

Art. 304. Niewysłuchanie wniosku stron co do biegłych i ich wyboru przedstawia naruszenie istotnego przepisu o postępowaniu, jeżeli według okoliczności zachodzących w sporze zastosowanie tego przepisu nie wykluczało odmiennego wyniku postępowania dowodowego. (Wyrok z 14. IX. 1934 — C III 97/34). (Li.).

Art. 326, 327. Zaprzysiężenie jednej ze stron przed przesłuchaniem obydwóch stron nie uzasadnia przyczyny do uchylenia wyroku, jeżeli istnieje rękojmia, że Sąd merytoryczny oceniając wynik przeprowadzonych dowodów liczył się z możliwością, iż strona niezaprzysiężona zdawała sobie sprawę z tego, iż od niej przysięga odebrana nie będzie. (Wyrok z 14. IX. 1934 — C III 397/33). (Li.).

Art. 390. We wniosku o uwzględnienie powództwa w całości nie można dopatrzeć się wniosku o wydanie wyroku częściowego, w przeciwnym bowiem razie byłby przepis art. 390 niepotrzebny. Skoro pozwany ma możliwość zaskarżenia wyroku częściowego, nie krzywdzi go wydanie wyroku takiego bez wniosku powoda, nie uzasadnia tem samym żadnej przyczyny kasacyjnej. Wniosek powoda w instancji apelacyjnej o utrzymanie częściowego wyroku w mocy zawiera uzupełnienie braku w I instancji wniosku o wydanie wyroku częściowego. (Wyrok z 14. IX. 1934 — C III 260/34). (Li.).

Art. 393 § 2. Art. 393 § 2 ma zastosowanie i do zażalenia¹.

Żądanie uzasadnienia wyroku albo postanowienia może być zgłoszone wyraźnie, jak również wynikać może z czynności procesowej, podjętej przez stronę; taką czynnością, w której mieści się żądanie uzasadnienia, jest wniesienie apelacji lub zażalenia, z tej bowiem czynności wynika, iż strona zmierza do przeniesienia sprawy do drugiej instancji, co skolei pociąga za sobą konieczność uzasadnienia zaskarżonego wyroku. (23. VIII. 1934 — CI 1071/34).

(Św.)

Art. 404. Z możliwości odrzucenia, jako spóźnionych, dowodów, powołanych dopiero w skardze apelacyjnej, sąd nie może korzystać według swego swobodnego uznania, lecz winien mieć na względzie przyczyny, które były powodem spóźnionego przytoczenia dowodów. Jeżeli więc strona powołała się na nowy dowód w skardze apelacyjnej dlatego, że wskazane przez nią w pierwszej instancji dowody uznane zostały przez sąd za niewystarczające, pominięcie nowego dowodu przez sąd II-ej instancji nie jest zgodne z treścią art. 404 k. p. c, albowiem w tym przypadku potrzeba powołania nowego dowodu zasła już po zamknięciu rozprawy w I-ej instancji. (30. VIII. 1934 — C I 650/34).

(Św.)

Art. 404. Pominięcie przez sąd apelacyjny nowych faktów i dowodów, przytoczonych dopiero w apelacji, nie stanowi podstawy kasacyjnej z art. 426 p. 2 k. p. c, jeżeli strona fakty te i dowody mogła przytoczyć już w sądzie okręgowym. (O. z 5. VI. 1934 — C II 888/34).

(Db.)

Art. 411. Sąd nie jest obowiązany rozważyć w uzasadnieniu swego wyroku wszystkich szczegółów, zeznanych przez świadków i strony, lecz jedynie okoliczności istotne dla wyniku sprawy. (O. z 5. VI. 1934 — C II 809/34).

(Db.)

Art. 414 § 2. Postanowienie sądu okręgowego jako sądu odwoławczego, oddalające wniosek o przywrócenie terminu do żądania sporządzenia uzasadnienia wyroku, jest postanowieniem drugiej instancji kończącym postępowanie. Jako takie podlegać ono może zaskarżeniu w drodze kasacji, a nie w drodze zażalenia. (O. z 10 IV. 1934 — C II 261/34).

(Db.)

Art. 424 § 2. Stronie nie służy skarga kasacyjna na odmowę zabezpieczenia powództwa przez zawieszenie postępowania egzekucyjnego o eksmisję aż do prawomocnego ukończenia sporu o umorzenie wdrożonej egzekucji. (O. z 22. V. 1934 — C II 772/34).

(Db.)

Art. 425 § 1 i art. 15. Między oznaczeniem wartości przedmiotu zaskarżenia a oznaczeniem wartości przedmiotu sporu, chociaż nie są to pojęcia identyczne, nie może być różnicy, gdy skarga kasacyjna obejmuje cały przedmiot sporu. (O. z 6. IV. 1934 — C II 39/33).

(Db.)

Art. 425 § 1 i art. 18. Skarga kasacyjna o podwyższenie rat alimentacyjnych nie jest dopuszczalna, jeżeli żądane w postępowaniu kasacyjnym podwyższenie nie przekracza kwoty 500 zł rocznie. (O. z 22. V. 1934 — C II 890/34). (Db.).

Art. 426 § 2. Wadliwe doręczenie pozwu jest bez znaczenia, jeśli strona mimo niego brała udział w sporze. (Wyrok z 26. X. 1934 — C III 140/34). (Li.).

Art. 428 § 2. Wobec szczególnego tego przepisu nie mają do kaucji kasacyjnej zastosowania postanowienia o złożeniu opłat sądowych w terminie przez przewodniczącego zakreślonym. (Postanowienie z 16. XI. 1934 — C III 892/34). (Li.).

Art. 429 § 2, 441 § 1. Przepisów o zażaleniu do Sądu Najwyższego na postanowienie Sądu II instancji, odrzucające skargę kasacyjną w myśl art. 429 § 2 i 441 § 1 k. p. c., nie można stosować analogicznie do postanowienia Sądu II instancji odrzucającego zażalenie. (Uchwała pełnej Izby z 20. X. 1934 — C Prez. 51/34). (Li.).

Art. 441 § 1. Mimo odmiennej stylizacji jest przepis ten zupełnie analogiczny do art. 417 k. p. c., czyli że wszystkie przepisy o apelacji należy odpowiednio stosować do skargi kasacyjnej, jeżeli niema sprzecznych z niemi przepisów, dotyczących specjalnie skargi kasacyjnej. Należy zatem stosować odpowiednio przepisy art. 393 § 2 k. p. c., wobec czego skarga kasacyjna służy stronom w przypadkach, w których wyroku nie doręcza się z urzędu, tylko wtedy, gdy w terminie określonym w art. 350 k. p. c. zażądała sporządzenia wyroku z uzasadnieniem. (Postanowienie z 16. XI. 1934 — C III 702/34). (Li.).

Art. 441 § 1. Zażalenie do Sądu Najwyższego dopuszczalne jest w y ł ą c z n i e w wypadkach wymienionych w art. 429 § 2 k. p. c. i art. 42 przepisów o kosztach sądowych. (Uchwała pełnej Izby z 20. X. 1934 — C Prez. 51/34). (Li.).

Art. 441 § 1. Na postanowienia sądu drugiej instancji dopuszczalne jest zażalenie do sądu Najwyższego tylko w dwóch przypadkach, a mianowicie na odrzucenie skargi kasacyjnej oraz na odmowę zwrotu kaucji kasacyjnej. Przepisy te o zażaleniu nie mogą być rozszerzone na zaskarżenia innych postanowień sądu drugiej instancji. (O. z 2. XI. 1933 — C II Z. 616/33). (Db.).

Art. 452 § 2. Na postanowienie sądu drugiej instancji, odrzucające skargę o wznowienie postępowania, zażalenie do Sądu Najwyższego nie jest dopuszczalne. (O. z 13. IV. 1934 — C II 250/34). (Db.).

Art. 513 § 2. Na postanowienie sądu drugiej instancji, wydane w postępowaniu egzekucyjnym a odmawiające stronie prawa ubo-

gich, nie służy skarga kasacyjna. (O. z 30. VIII. 1934 — C II 2033/34 i z 14. XI. 1934 — C II 2311/34). (Db.).

Art. 527 p. 4. Postępowanie w przedmiocie nadania orzeczeniu komisji rozjemczej dla spraw zatargów zbiorowych między pracodawcami a pracownikami rolnymi klauzuli wykonalności stanowi w myśl art. 527 p. 4 k. p. c. postępowanie egzekucyjne, w którym z mocy art. 513 § 2 k. p. c. niema skargi kasacyjnej; art. 21 ustawy z dn. 1. VIII. 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych między pracodawcami a pracownikami rolnymi, dotychczas nieuchylony, może mieć jedynie ten skutek, że sąd, nadający klauzulę wykonalności orzeczeniom komisji rozjemczych, powinien rozważyć, czy postępowanie w komisji rozjemczej zostało przeprowadzone zgodnie z wymaganiami pomienionego art. 21 ustawy z d. 1. VIII. 1919 r., i zależnie od tego rozstrzygnąć samą prośbę o zaopatrzenie orzeczenia klauzulą. (23. VIII. 1934 — C I 476/34). (Św.).

Art. 556 § 1 l. 2. Nabycie w drodze ceśni roszczenia, co do którego istnieje prawomocny wyrok, nie wyklucza dopuszczalności wniesienia pozwu o to samo świadczenie na podstawie szczególnego tytułu cesjonariusza przeciwko dłużnikowi, jeżeli prawdopodobnym jest, że dłużnik podniesie zarzuty przeciwko roszczeniu z prawomocnego wyroku Niemożna bowiem w takim wypadku domagać się od wierzyciela, aby wszczął egzekucję przeciwko dłużnikowi tylko celem zniewolenia go do wystąpienia ze skargą z art. 556. (Wyrok z 21. IX. 1934 — C III 352/33). (Li.).

Art. 621. Przepisy art. 621 i nast. k. p. c. o wyjawieniu majątku stosuje się także do dłużników, będących osobami prawnymi. (Uchwała całej Izby Cywilnej z dnia 17. XII. 1934 — C Prez. 38/34). (Li.).

Art. 704. Przepis ten, wymagający, aby postąpienia na licytacji wynosiły nie mniej niż pół procentu ceny wywołania, nie ma zastosowania do licytacji, odbywanych według przepisów statutu Towarzystwa Kredytowego. (23. VIII. 1934 — C I 2760/33). (Św.).

Przepisy wprowadzające kodeks postępowania cywilnego z 29. XI. 1930.

Art. VI. § 1. Skutki wniesienia pozwu przed sąd niewłaściwy w zakresie biegu terminów prekluzyjnych prawa prywatnego nie mają zastosowania do biegu terminów prekluzyjnych prawa procesowego. (O. z 6. IV. 1934 — C II 28/33). (Db.).

Art. XXV p. 3. Współwłaściciel uprawnienia naftowego, który wyłącznie na swój koszt prowadzi ruch kopalniany, nie ma obowiązku do wyjawienia drugiemu współwłaścicielowi uprawnienia nafto-

wego, nie biorącemu udziału w ruchu kopalnianym, pod przysięgą części składowych inwentarza kopalnianego. (O. z 29. I. 1934 — C II 33/33). (Db.).

Art. XXXVII. Sprawę należy prowadzić według przepisów niemieckiej ustawy o postępowaniu cywilnem, jeżeli uchwała zarządzająca zawieszenie została na skutek zażalenia uchylona, gdyż wówczas zawieszenie w znaczeniu prawnem nie istnieje i brak przesłanek do podjęcia postępowania. (Uchwała z 19. X. 1934 — C III 657/34). (Li.).

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 29. XI. 1930 r. o prawie górnictwem (Dz. Ust. poz. 654).

Art. 88 i 89. Przy określaniu ceny kupna gruntu przewłaszczonego na potrzeby zakładu górnictwa, nie może być przez sąd brany pod uwagę przyrost wartości, jaki uzyskał grunt w okresie czasu od wydania orzeczenia o jego zajęciu do chwili obecnej, chociażby nastąpił on nie z powodów, wymienionych w art. 89, gdyż byłoby to oparciem się, wbrew zasadniczemu postanowieniu art. 88, na wartości obecnej gruntu, a nie z chwili zajęcia, lecz sąd winien ustalić, jaką wartość przedstawiał grunt w chwili wydania orzeczenia o zajęciu, biorąc przytem pod uwagę takie zwiększenie się tej wartości z powodów innych, niż wskazane w art. 89, które w owym czasie mogło być przewidywane w przyszłości (przyrost, „jaki grunt może uzyskać”) i które przeto już wówczas mogło wywierać wpływ na cenę gruntu. (5. IX. 1934 — C I 2909/33). (Św.).

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 21. VI. 1932 r. o ograniczeniu nadmiernych wynagrodzeń w przedsiębiorstwach (Dz. Ust. poz. 496).

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 5. VIII. 1932 o trybie postępowania w sprawach wynikłych ze stosowania wynagrodzeń w przedsiębiorstwach (Dz. Ust. poz. 640).

Art. 1. Przepis art. 1 powołanego rozporządzenia odnosić się może jedynie do przedsiębiorstw, których działalność nie została przerwana przez postanowienie ich likwidacji. (4. 25. V. 1934 — C I 634/34). (Św.).

Art. 7. Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawy, powstałe na tle ograniczeń nadmiernych wynagrodzeń w przedsiębiorstwach, w charakterze instancji merytorycznej. (4/25. V. 1934 — C I 634/34). (Św.).

Art. 4, 6, 7 — §§ 11, 12. Skoro tryb postępowania odwoławczego o ile chodzi o odwołanie Izby Skarbowej, normuje się według ustawy o sądownictwie niespornem, ma odwołanie w art. 7 charakter natychmiastowego zażalenia. Czternastodniowy termin

liczy się od doręczenia Izbie Skarbowej, natomiast dla zażalenia Izby tej nieistotne jest doręczenie Prokuraturze lub Prokuratorji Generalnej, albowiem Prokuratura występuje w postępowaniu z własnego prawa, a także Izba Skarbowa zajmuje rolę organu państwowego, uprawnionego do samodzielnego działania, zaczem obowiązkowe zastępstwo przez Prokuratorję nie wchodzi w grę. Nadzorca sądowemu nie służy prawo do żalenia się, albowiem przy uwzględnieniu art. 4 nie należy on do osób zainteresowanych. (Uchwała z 3. VII. 1934 — C III Z 294/33). (Li.).

Przepisy o kosztach sądowych.

1. Ustawa z dnia 17 Ul. 1932 (Dz. Ust. Nr. 27, poz. 351).

Art. 7. Wniesienie opłaty sądowej od środka prawnego po upływie terminu tygodniowego od wezwania uważać należy za spóźnione, chociażby sąd nie zwrócił jeszcze stronie środka prawnego, nie opłaconego należycie. (O. z 1. III. 1934 — C II Rw. 2616/33). Jeżeli jednak strona w terminie tygodniowym, wyznaczonym do wniesienia opłaty, złożyła wniosek o udzielenie jej prawa ubogich, a sąd — • chociażby po upływie tego terminu — przyznał jej prawo ubogich, natenczas pismo wniesione nie ulega zwrotowi. (O. z 15. 1. 1934 — C II R. 780/33). (Db.).

Art. 7, ustęp 2. Załatwienie przez sąd rekursowy rekursu, od którego opłata nie została uiszczona, ulega w toku instancji uchyleniu i sprawa zostaje zwrócona temuż sądowi celem wezwania strony, która wniosła rekurs o złożenie opłaty i celem ponownego rozpoznania sprawy. (O. z 23. V. 1933 — C II R. 260/33). (Db.).

2. Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 27. X. 1932 (Dz. Ust. poz. 805).

Art. 3. Przepis tego art. dotyczy tylko kuratorów procesowych, wyznaczonych przez Sąd specjalnie do zastępowania nieznanej z miejsca pobytu osoby w procesie lub przy czynnościach egzekucyjnych, t. j. w przypadkach, przewidzianych w art. 157, 556, 660 i 766 k. p. c, i nie może mieć zastosowania do kuratorów, wyznaczonych na mocy art. 36 K. C. P. „dla zachowania praw i majątku, pozostawionego przez osobę nieobecną”, z którego to majątku mogą oni pokryć wydatki, związane z prowadzeniem sprawy. (2. X. 1934 — C I 1285/34). (Św.).

Art. 3 p. 2. Kurator, wyznaczony przez sąd do zastępowania osoby, nieznanej z miejsca pobytu, wolny jest od składania aukcji kasacyjnej. (O. z 3. VII. 1934 — C II 716/34). (Db.).

Art. 9. Tygodniowy termin dodatkowy do wniesienia opłat może być w razie uchybienia przywrócony. Nie jest dopuszczalne roz-

poznanie środka odwoławczego, od którego opłatę uiszczono dopiero po upływie terminu dodatkowego z art. 9. (O. z 20. IX. 1934 — C II 1175/34). (Db.).

Art. 9. Uiszczenie opłaty w terminie 7-dniowym ma ten skutek, że pismo należy uważać za wniesione skutecznie w dniu, w którym zostało oddane. Jeżeli zaś opłata uiszczoną została po upływie dni 7, lecz jeszcze przed faktycznym zwróceniem pisma, to uważa się pismo za wniesione skutecznie w dniu uiszczenia opłaty, albowiem w uiszczeniu mieści się pośrednio oświadczenie strony, że chce, aby pismo pozostało w aktach jako należycie opłacone i osiągnęło pożądaną skutek. (Postanowienie z 5. X. 1934 — C III Z 354/34). (Li.).

Art. 32. ust. 1. Przepis ten nie ma zastosowania do skargi kasacyjnej, której dotyczą ust. 4 art. 32 i art. 33 cyt. rozp. (Postanowienie z 28. IX. 1934 — C III Z 529/34). (Li.).

Art. 32 p. 2. Przepisy o zwrocie wpisu od powództwa, przez sąd odrzuconego, nie mają zastosowania w razie odrzucenia skargi o wznowienie. (Db.).

Przepisy wprowadzające prawo o sądowym postępowaniu, egzekucyjnym (rozp. z 27. X. 1932 r.).

Art. LXVII § 2. Postanowienia sądu, wydane wskutek skargi na czynność komornika w sprawie egzekucyjnej, wszczętej przed 1 stycznia 1933 r., podlegają na obszarze, na którym obowiązywała austriacka ordynacja egzekucyjna, zaskarżeniu w trybie tej ordynacji, mimo, że do uprawnień komornika i do trybu zaskarżania jego czynności ma zastosowanie nowe prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym. (O. z 10. IV. 1934 — C II 201/34). (Db.).

Ulgi w zakresie oprocentowania i terminów spłaty wierzytelności hipotecznych (ustawa z 29. III. 1933 r., poz. 213).

Art. 1, ust. 3. Wierzytelność, zabezpieczona na zasadzie ugody sądowej hipoteką w stopniu poprzednio już wpisanej kaucji hipotecznej, jest wierzytelnością hipoteczną, podpadającą pod ulgi, przewidziane w ustawie powyższej. O. z 9. I. 34 — C II R. 740/33). (Db.).

Prawo o notariacie (rozp. z 27. X. 1933 r.).

Art. 66. Na postanowienie sądu okręgowego, wydane w trybie § 3 art. 66 prawa o notariacie z dnia 27 października 1933 (Dz. Ust. R. P. Nr. 84, poz. 609), zarządzające dokonanie czynności przez notariusza, notariuszowi nie służy zażalenie do Sądu Najw., przewidziane w § 4 powyższego artykułu. (Zasada prawna, uchwalona w składzie siedmiu sędziów w dn. 22. IX. 34 w sprawie C II494/34). (Db.).

II. USTAWODAWSTWO DZIELNICOWE

I. B. ZABÓR ROSYJSKI

Kodeks cywilny Królestwa Polskiego 1825 r.

Art. 242. Przy oznaczeniu wysokości alimentów żony należy mieć na względzie wydatki nietylko niezbędne dla samej egzystencji wierzycielki alimentów, lecz również dla utrzymania w pewnej mierze jej pozycji społecznej, odpowiednio do położenia materialnego męża, który postępowaniem swem sprowadził rozłączenie małżonków. (2. X. 1934 — C I 636/34).

Alimenty z natury swej przeznaczone są na potrzeby bieżące, za czas zaś ubiegły poszukiwane być mogą jedynie w przypadkach wyjątkowych, gdy strona uprawniona do alimentów napotkała przeszkody w ich dochodzeniu (np. z powodu nieobecności dłużnika alimentarnego) i zniewolona była uciekać się do <obcej pomocy przez zaciąganie pożyczki, którą winna zwrócić. (2. X. 1934 — C I

Kodeks Cywilny Napoleona.

Art. 518. Nabycie budynku, postawionego na cudzym gruncie, przez jedną osobę od drugiej, która ten budynek wybudowała na cudzym gruncie, nie jest nabyciem nieruchomości, gdyż taki budynek jest przynależnością gruntu, na którym został wniesiony, a zatem nieruchomością, tylko w stosunku do właściciela gruntu, i przeto nabycie to może być dokonane na zasadzie umowy pisemnej prywatnej a nawet ustnej. (16. V. 1934, C I — 2824/33).

Art. 758. W przypadku, gdy o spadek zgłaszają się dziecko naturalne i współmałżonek spadkodawcy, nie można zastosować art 758 i 767 K. C. N., według których dziecko naturalne wyłączałyby współmałżonka całkowicie od spadkobrania, gdyż byłoby to sprzeczne z przepisami Kod. Cyw. Polsk. z 1825 r. o prawach współmałżonka do spadku, a również nie można oprzeć się wyłączenie na art. 232 K. C. P., ponieważ sprzeciwiałoby się to treści art. 302 K. C. P., który stanowi, że dziecku naturalnemu, choćby uznanemu, nie służą prawa dziecka prawnego; natomiast, mają na uwadze ten ostatni przepis oraz okoliczność, że dziecko naturalne mieści się w liczbie krewnych spadkodawcy pierwszych czterech stopni, należy uznać, iż w omawianym przypadku współmałżonkowi w myśl zasad, przytoczonych w art. 233 K. C. P., przypada na własność czwartą część spadku. (1/15. VI. 1934 — C I 2479/33).

Art. 762. Po wydaniu ustawy z 26 maja 1913 r. o polepszeniu losu dzieci nieślubnych sytuacja prawna dziecka, pochodzącego ze związku cudzołóżnego, uległa zmianie, w myśl bowiem art. 4 pomienionej ustawy dziecko takie może być uznane, a tern samem

uchylony został art. 299 K. C. P., wobec czego dziecko, pochodzące z cudzołóstwa, może uzyskać prawa dziecka nieślubnego uznanego ze wszelkimi wynikającymi stąd konsekwencjami, a zatem wskutek uznania mogą mieć do takiego dziecka zastosowanie przepisy o spadkobranii dzieci naturalnych uznanych. (1/15. VI. 1934 — C I 2479/33).

Art. 1721. Wynagrodzenie,, o którym mowa w ust. 2 art. 172 L K. C. może być żądane bądź w formie akcji oddzielnej o odszkodowanie z tytułu wad lub braków rzeczy najętej, bądź w formie żądania odpowiedniego zmniejszenia komornego za lokal najęty, jeżeli lokal ten wskutek rzeczonych wad lub braków na czas ich istnienia stracił dla najmującego część swej wartości. (6. VI. 1934 — C I 129/34).

Art. 1759. Przepis ust. 6 art. 6 ustawy o ochronie lokatorów, mający charakter wyjątkowy, nie może podlegać wykładni rozszerzającej i nie nadaje prawa lokatorowi, pozostającemu w używaniu lokalu po upływie przewidzianego w umowie terminu najmu, wypowiedzania najmu w terminie miesięcznym, jeżeli zajmowany przez niego lokal zgodnie z istniejącym zwyczajem miejscowym winien być wymówiony w innym terminie. (25. V. 1934 — CI 2655/33).

Art. 1880. Od dłużnika rzeczy użyczonej wymagana jest jedynie staranność w strzeżeniu i zachowaniu rzeczy, utrata zaś lub uszkodzenie rzeczy, jakie mogły nastąpić pomimo dołożenia przez dłużnika staranności, do jakiej był obowiązany, uważać należy za dzieło przypadku losowego, nie skutkujące dlań odpowiedzialności. (28. III. — 19. IV. 1934 — C I 2255/33).

Ustawa hipoteczna 1818 r.

Art. 135. Pod mianem „obowiązków tytułu oneroso zaciągniętych” ustawa hipot. w art. 135 rozumie wszelkie ustanowienie hipoteki, mające przyczynę w zobowiązaniu obciążliwym, a niewynikające z darowizny, o ile więc taki charakter miały zobowiązania dawniej zaciągnięte, dla których później ustanowiono hipotekę, podpadają one pod powyższe pojęcie i nieważność hipoteki względem takich zobowiązań może być wyrzeczona jedynie w razie udowodnienia, iż noszą cechy oszukaństwa. (9. III. 1934 — CI 1442/33).

Prawo cywilne Ziem Wschodnich (T. X. cz. I. Zw. Praw.).

Art. 609. O ile nieruchomości nie jest w posiadaniu osoby, dochodzącej odszkodowania za zrządzone jej w tej nieruchomości przez nieprawne posiadanie szkody i straty, odszkodowanie to może jej być przyznane tylko o ile wytoczyła powództwo o prawo posiadania czy też o prawo własności do pomienionego majątku nieru-

chomego, gdyż uwzględnienie powyższej pretensji z tytułu odszkodowania pozostaje w zależności od rozstrzygnięcia przez Sąd głównego pytania, czy osoba, zgłaszająca żądania odszkodowania, ma prawo korzystania i rozporządzania się tym majątkiem, z którego posiadania jest wyzuta i w którym wyrządzone zostały przez pozwanego szkody i straty. (15. V. 1934 — C I 1105/33).

Art. 1650. Wprawdzie w przypadku, gdy należność jest poszukiwana na zasadzie nie głównego wypisu aktu zastawu, lecz jego notarialnego odpisu, pozwany, jak to wyjaśnił Sąd Najwyższy w orzeczeniu Izby Pierwszej Nr. 183/32 r., może skutecznie odeprzeć powództwo oświadczeniem, że należność z aktu zastawu uiszczył i że na powyższym głównym wypisie mieści się napis o dokonanej zapłacie, przyczem nie ma potrzeby przedstawienia dowodów na stwierdzenie tej okoliczności i wystarczy samo jegowołanie się na powyższy główny wypis aktu zastawu, nie zwalnia to jednak Sądu od obowiązku rozważenia pomienionego oświadczenia i zestawienia go z ustalonymi w sprawie okolicznościami, celem wyjaśnienia, czy jest ono wiarogodne i czy nie znajduje zaprzeczenia w tych okolicznościach. (8. V. 1934 — C I 840/33).

Ustawa postępowania cywilnego 1864 r.

Art. 1331. Przepis art. 1331 u. p. c, który co do przewidzianych w nim warunków dochodzenia odszkodowania od sędziów zachował swą moc również po wprowadzeniu w życie kodeksu post. cyw. (art. XVII ust. 7 przep. wpraw. k. p. a), ma na względzie nie tylko czynności, związane bezpośrednio z rozstrzygnięciem spraw sądowych, ale i związane z urzędem, piastowanym przez daną osobę.

Przepis art. 1331 nie czyni rozróżnienia między osobami, poszkodowanymi wskutek nieprawidłowych czynności sędziego, prokuratora lub urzędnika sądowego: mogą to być strony w procesie, ale mogą być i inne osoby, jak np. Skarb Państwa, który pokrył stratę, wynikłą wskutek skradzenia depozytu, stanowiącego dowód rzeczowy w sprawie karnej. (24. V. 1934 — C I 167/34).

Ustawa z dnia 28. VI. 1912 r. o wynagrodzeniu pracowników kolei żelaznych oraz członków ich rodzin za szkody, wyrządzone wskutek nieszczęśliwych wypadków (Zb. pr. i rozp. poz. 1301).

Art. 62. Zawiadomienie Dyrekcji Kolei Żelaznej, dokonane na podstawie art. 62 ustawy z dnia 28 czerwca 1912 r. bez wskazania trybu i terminu zaskarżenia postanowienia Dyrekcji, nie stanowi zawiadomienia w rozumieniu rzeczzonego art. 62 ustawy. (12. V. 1932 — I C 2185/32 skład 7 sędziów).

Ustawa z dnia 13/26. V. 1913 r. o zastosowaniu do Król. Polskiego zasad zdania Rady Państwa z 3. VI. 1902 r. o polepszeniu losu dzieci nieślubnych (Zb. pr. i rozp. poz. 998).

Art. 6. Przepis tego art. co do możliwości dochodzenia alimentów zaległych dla dziecka nieślubnego za czas nie dłuższy nad rok przed wystąpieniem z żądaniem ich zasądzenia winien być stosowany zarówno przy ustaleniu obowiązku alimentacji w samym wyroku na tle okoliczności czynu, jako też w przypadku oparcia się na zobowiązaniu piśmiennem pozwanego co do płacenia alimentów w charakterze ojca nieślubnego dziecka. (6. VI. 1934 — C I 429/34)-

Dekret o samorządzie miejskim z d. 4. II. 1919 r. (Dz. Pr., poz. 140).

Art. 47. Pracownik samorządowy, przyjęty na stanowisko o określonym charakterze czynności, jak np. sekretarza magistratu, nie może być przeniesiony bez jego zgody na inne stanowisko, chociażby równorzędne pod względem hierarchicznym i tak samo płatne, o ile taki stan rzeczy nie wynika z obowiązującego regulaminu lub statutu służbowego, wydanego na podstawie p. 8 art. 47 dekretu o samorządzie miejskim, stanowiłoby to bowiem niedopuszczalną jednostronną zmianę warunków wiążącej strony umowy (art. 1134 i 1135 K. C.); nie dotyczy to jednak pracowników pomocniczych, których czynności nie są ściśle określone i nie ulegają zmianie w zależności od tego, czy będą wykonywane w tym, czy też innym dziale. (25. V. 1934 - C I 315/34). *W Świącicki,*

Sędzia Sądu Najwyższego.

2. B. ZABÓR AUSTRIACKI

Kodeks cywilny.

§ 58. Zaprzeczenie ślubności rodu dziecka nie jest warunkiem dochodzenia nieważności małżeństwa na zasadzie § 58 u. c. (O. z 7. VI. 1934 C II 477/34).

§ 1295. Osoba, która bon, zawierający jej zobowiązanie się do zapłaty pewnej sumy chociaż bez podania tytułu prawnego zobowiązania, wręcza osobie innej w tym celu, aby ta na podstawie rzeczowego bonu uzyskała kredyt, odpowiada wobec nabywcy bonu za sumę w nim wyrażoną. (O. z 29. IX. 1934 C II 1282/34).

§ 1295 oraz art. 12 rozp. Prez. Rzplitej z 25. IX. 1932 o wykonywaniu praktyki lekarskiej (Dz. Ust. R. P. Nr. 81, poz. 718). Lekarz dokonywujący zabiegu, chociażby nieoperacyjnego, ale mogącego pociągnąć za sobą skutki szkodliwe dla zdrowia pacjenta, obowiązany jest uprzedzić go o ewentualnej szkodliwości zabiegu.

oraz uzyskać jego zgodę na dokonanie tego zabiegu, wyjąwszy przypadki, gdy życiu pacjenta grozi bezpośrednio niebezpieczeństwo, a zabieg operacyjny dokonywany jest poza obrębem zakładu leczniczego. (O. z 8. V. 1934 — C II Rw. 3048/33).

Dr. Włodzimierz Dbałowski,
Sędzia Sądu Najwyższego.

3. B. ZABÓR PRUSKI

Niemiecki kodeks cywilny.

§ 104 l. 2. Aby uzasadnić twierdzeniami chorobę umysłową, niekonieczne jest przytoczenie symptomatów, które cechują ją według badań medycyny. (Wyrok z 14. IX. 1934 — C III 260/34).

§ 125. Na nieważność umowy polegającą na niezachowaniu ustawowej formy nie może powoływać się strona, która albo ze zgóry powziętym zamiarem, albo wprawdzie bez takiego zamiaru, jednak przez własne zachowanie swoje skłoniła drugą stronę do zawarcia umowy bez przepisanej formy, utrzymując ją w przekonaniu, że forma jest niepotrzebna. Chodzi o odpowiedzialność jednej ze stron za wywołanie nieważności, opartą na uchybieniu dobrym obyczajom względnie zasadzie uczciwości i zaufania oraz na gwarancji, wobec czego świadome wykroczenie obu stron przeciwko ustawowym przepisom odpowiedzialności uzasadnić nie może. (Wyrok z 25. V. 1934 — C III 258/33).

§ 138. Przejęcie w umowie zobowiązania przekraczającego zdolność przejmującego do wywiązania się z niego nie wykracza samo przez się przeciw dobrym obyczajom, jeżeli strony nie działały z niemoralnych pobudek lub nie miały niemoralnego celu na oku, w szczególności nie chciały nikogo skrzywdzić, albo zrobić lub przysporzyć niemoralnych korzyści. (Wyrok z 15. VI. 1934 — C III 71/34).

§§ 138, 242. Właściciel nieruchomości, który odmawia zapłaty długu gruntowego jako nieistniejącego, mimo że przejął go kupując nieruchomość, nie uchybia dobrym obyczajom, ponieważ ujemniej przedstawia się w każdym razie żądanie zapisanego wierzyciela zapłaty nieistniejącego długu, zresztą zaś zależnie od treści umowy kupna sprzedaży właściciel zobowiązany jest uzupełnić cenę kupna wartością długu gruntowego, albo też wartość ta winna przypaść jemu. (Wyrok z 15. VI. 1934 — C III 288/33).

§§ 138, 242. Strona, która imieniem swoim oraz imieniem swego nieletniego dziecka sprzedaje wspólną ich nieruchomość i odda ją kupującemu w posiadanie, nie może wskutek uchybienia do-

brym obyczajom oraz na zasadzie uczciwości i zaufania żądać jej zwrotu z powołaniem się na niezatwierdzenie umowy przez Sąd Opiekuńczy, jeżeli zaniechała przedłożyć umowę Sądowi Opiekuńczemu do zatwierdzenia, chociażby nawet stwierdzonem było, że nie sprzedaby nieruchomości, gdyby nie sprzedał jej równocześnie także małoletni. (Wyrok z 22. VI. 1934 — C III 289/33).

§ 157. W umowie, w której kupujący zobowiązał się zapłacić w dniu 1. 7. 1927 równowartość pewnej ilości żyta, a conajmniej bliżej określonej sumę marek polskich, przedstawia cena żyta obowiązująca w czasie, gdy wierzyciel otrzyma zapłatę, wyłączny stały miernik świadczenia dłużnika. Ustanowienie zaś sumy marek miało zapewnić wierzycielowi zapłatę conajmniej tej kwoty, gdyby w przeliczeniu przez cenę żyta wierzyciel otrzymałby mniej, stało się więc wobec tego, że cena żyta była wyłącznym miernikiem świadczenia kupującego, bezprzedmiotowe z chwilą zaprowadzenia złotego jako środka płatniczego. Jeżeli według treści umowy cena żyta miarodajną być miała tylko do dnia płatności, to wysokość wierzytelności ustaliła się na tej sumie pieniężnej, która odpowiadała cenie żyta w tym dniu, a gdy wówczas środkiem płatniczym był złoty, określić należy wysokość wierzytelności odrazu w złotych, przyczem wobec braku szczególnego przepisu spadek wartości złotego nie może być brany pod uwagę. (Wyrok z 6. VII. 1934 — C III 309/33).

§§ 157, 242, 276, 325, 326. Zachowanie się strony w sposób sprzeczny z treścią umowy uzasadnia odpowiedzialność na podstawie pozytywnego naruszenia umowy wówczas tylko, jeżeli uchybienie nastąpiło w ramach tej konkretnej umowy. Zresztą zachowanie się takie może mieć doniosłość ze stanowiska *clausulae rebus sic stantibus* i prowadzić na tej drodze do rozwiązania umowy. (Wyrok z 28. VI. 1934 — C III 66/34).

§§ 198 i nast., 242. Jeżeli według umowy tantjema płatną była po ostatecznem jej ustaleniu przez pracodawcę, to zasadniczo ustalenie jej należało do umownych obowiązków pracodawcy. W razie niedopełnienia jego w słusznym czasie służyło pracobiorcy odrazu roszczenie o zapłatę, zwłaszcza że niemożliwość cyfrowego określenia żądania nie stała wobec § 254 pc. wniesieniu skargi na przeszkodzie. Stąd roszczenie o tantjemę zaczęło przedawniać się z chwilą, gdy skarga na podstawie tego przepisu była dopuszczalna. (Wyrok z 20. X. 1933 — C III 480/32).

§ 208. Uznanie nie wymaga formy szczególnego aktu prawnego, zwłaszcza takiego, który stwarzałyby zobowiązanie. Wystarczy zachowanie się dłużnika wobec wierzyciela uzasadniające wniosek, że dłużnik świadomy swego zobowiązania poczuwał się do jego wyrów-

niania. Uznanie jest zatem także oświadczenie dłużnika, że wzmian za dłużne świadczenie dostarczy inne, chociaż dla braku ustawowej formy oświadczenie to nie mogłoby stanowić tytułu do żądania świadczenia innego. Natomiast by skutkowało przerwę przedawnienia, oświadczone być musi wobec wierzyciela. (Wyrok z 1. VI. 1934 — C III 270/34).

§§ 226, 242. Pracodawca nie może przy zastosowaniu zasady wyrażonej obecnie w art. 269 k. z. żądać zmiany treści umowy wskutek zmiany stosunków po jej zawarciu, jeżeli przy troskliwym rozważeniu zachodzących warunków mógł zgóry przewidzieć niedogodności, które pragnie usunąć w drodze zmiany, umowy, zwłaszcza gdy pracobiorca ma interes w utrzymaniu umowy bez zmian. (Wyrok z 15. VI. 1934 — C III 71/34).

§ 273. Jeżeli umowa zamiany nieruchomości jest nieważna z powodu niezachowania formy z § 313 kc., może każda strona uzależnić wydanie nieruchomości otrzymanej na podstawie tej umowy od wydania jej nieruchomości oddanej stronie przeciwnej bez względu na to, czy strona przeciwna opiera swe roszczenie na własności lub też na przepisach o niesłusznym wzbogaceniu, gdyż uczciwość i zaufanie wymagane w stosunkach cywilno-prawnych nie pozwalają odłączyć żądania jednej strony od żądania strony przeciwnej, tak iż obustronne roszczenia oparte są na jednolitym naturalnym stosunku życiowym w rozumieniu § 273. (Wyrok z 25. V. 1934 — C III 258/33).

§§ 284, 286, 823, 826. Świadome i bezprawne pozbawienie posiadania uzasadnia roszczenie o wynagrodzenie powstałej stąd szkody na podstawie przepisów o niedozwolonej czynności, albowiem posiadanie należy do praw wymienionych w § 823 ust. 1, a działanie podobne sprzeciwia się dobrym obyczajom. Niezależnie od tego domagać się może posiadacz odszkodowania tytułem zwłoki, jeżeli mimo wezwania nie zwrócono mu posiadania zgodnie z przepisem § 861 kc. (Wyrok z 20. IV. 1934 — C III 222/33).

§ 285. Dłużnik nie może dla wykluczenia zwłoki zaślaniać się okolicznością, że wierzytelność nie była przerachowana, skoro sam miał możliwość spowodować przerachowanie. (Wyrok z 26. X. 1934 — C III 361/33).

§ 313. Umowa zamiany nieruchomości zawarta bez zachowania ustawowej formy urosnąć może w moc prawną dopiero przez przełączenie nieruchomości obu stron i przez wpisanie ich obu jako właścicieli. (Wyrok z 28. V. 1934 — C III 258/33).

§ 320. Przepis ten stosuje się także do umów o sukcesywną dostawę w tym sensie, że uprawnia do zatrzymania wzajemnego świad-

czenia nawet za partje już dostarczonego towaru, jeżeli współkontrahent naruszył obowiązki umowne w stosunku do dalszej dostawy. (Wyrok z 6. VII. 1934 — C III 306/33).

§§ 328, 414, 415. Postanowienie w umowie kupna sprzedaży, że kupujący przejmuje koszty likwidacji nieruchomości, nie uzasadnia żadnego przejęcia długu w myśl przepisów ustawy cywilnej. Chodzi bowiem o roszczenie publiczno-prawne, którego przejęcie dopuszczalne byłoby tylko w myśl przepisów publiczno-prawnych, skutkować mogłoby zresztą też tylko zobowiązanie publiczno-prawne przejmującego. Cywilno-prawny charakter przejęcia jest do pomyślenia tylko na tej podstawie, że przejmujący zobowiązuje się zgodnie z § 328 do świadczenia Skarbowi Państwa sumy określonej przez Urząd Likwidacyjny. (Wyrok z 6. VII. 1934 — C III 313/33).

§ 537. Wada w rozumieniu tego przepisu tkwić może nie tylko w samej wydzierżawionej rzeczy, lecz także być skutkiem otoczenia. Z tego punktu widzenia otoczenie pola krzewami, będącemi siedliskiem zarazy, a rosnącemi nawet na cudzym gruncie, uczynić może pole niezdatnem do użytku, do którego w myśl umowy jest przeznaczone. (Wyrok z 5. X. 1934 — C III 353/33).

§ 538. Urzeczywistnienie roszczenia z § 538 dokonywa się nie przez wystąpienie ze samodzielnem roszczeniem niezależnem od pretensji wydzierżawiającego o świadczenie czynszu dzierżawnego, lecz w drodze obustronnego rozliczenia się z tego, co każdej stronie przysługuje, przyczem roszczenia stron odgrywają tylko rolę czynników rachunkowych a do uregulowania pozostaje nadwyżka z rozliczenia przypadająca jednej i drugiej stronie. W razie więc zastosowania § 538 przepisy o potrąceniu nie wchodzi w grę. Jeżeli szkoda dzierżawcy pokrywa roszczenie wydzierżawiającego o czynsz dzierżawny, to dzierżawca nie znajdował się w zwłoce ze zapłatą czynszu, wobec czego mimo spóźnionego potrącenia lub zupełnego jego braku wypowiedzenie na podstawie § 554 nie może być uzasadnione. (Wyrok z 11. V. 1934 — C III 256/33).

§ 554. Roszczenie eksmisyjne oparte być może także na zaległościach powstałych podczas sporu eksmisyjnego. Jeżeli jednak dzierżawca oświadczył potrącenie z roszczeniem wzajemnem, które przewyższało zaległości zachodzące w chwili wytoczenia sporu, to w razie istnienia przesłanek z § 271 ust. 2 kc. roszczenie o czynsz wygasło w tych rozmiarach w jakich miałyby ono pokrycie w pretensji wzajemnej dzierżawcy. W innych wypadkach rozstrzyga względ na okoliczność, że przy oparciu żądania eksmisyjnego na zaległościach powstałych w toku sporu chodzi o nowe wypowiedzenie, skoro tych zaległości w chwili wytoczenia skargi nie było, że wypowiedzenie takie dokonuje się przez popieranie sporu eksmi-

syjnego i że konsekwentnie przyznać należy dzierżawcy prawo niezwłocznego potrącenia z § 554 objawiającego się w podtrzymaniu wniosku o oddalenie skargi na zasadzie ekscepcji przedawnienia. (Wyrok z 11. V. 1934 — C III 256/33).

§ 554. Potrącenie oświadczone przed wypowiedzeniem nie potrzebuje być po wypowiedzeniu powtórzone, gdyż wskutek potrącenia roszczenie wydzierżawiającego wygasło zupełnie i nie może już stanowić żadnej zaległości czynszowej, a § 554 nie przewiduje w tym względzie żadnego wyjątku, lecz uchyla ze względów celowości tylko skutki fikcji z § 389 kc. (Wyrok z 11. V. 1934 — C III 256/33).

§ 571. Wstąpienie nabywcy nieruchomości w stosunek dzierżawny w myśl § 571 uzasadnia następstwo prawne w rozumieniu § 325 upc. Prawomocny wyrok zatem zapadły pomiędzy zbywcą a dzierżawcą, oddalający skargę o oddanie nieruchomości dla braku przyczyn eksmisyjnych, pozbawia podstaw prawnych skargę nabywcy o oddanie przedmiotu dzierżawy z powodu przyczyn zaistniałych w czasie przed zapadnięciem prawomocnego wyroku. Tak samo odpowiedzialność za sekwestr zaprowadzony przez poprzednika na podstawie tymczasowego zarządzenia, które od samego początku było nieuzasadnione, spotyka nabywcę jako następcę prawnego zbywcy. (Wyrok z 11. V. 1934 — C III 256/33).

§§ 626, 628. Ważną przyczynę wypowiedzenia stanowić może bezprawne wstrzymanie lub obniżenie poborów służbowych oraz upokarzające odnoszenie się pracodawcy wobec pracobiorcy celem zniewolenia go pośrednim sposobem do opuszczenia stanowiska. Skuteczność wypowiedzenia w takich wypadkach nie jest zależną od wymienienia przyczyny przy wypowiedzeniu. Atoli zamilczenie jej może świadczyć albo o rezygnacji z przyczyny niepodanej, albo o braku związku przyczynowego pomiędzy wypowiedzeniem a odnośną okolicznością. (Wyrok z 1. VI. 1934 — C III 274/33).

§ 675. Adwokat, który przyjął zastępstwo w postępowaniu egzekucyjnym ma obowiązek dołożenia wszelkich starań nad skutecznym przeprowadzeniem egzekucji, zatem powinien czuwać nad dokonaniem należytego zajęcia, a na uchybienia komornika reagować w sposób przewidziany w ustawie. (Wyrok z 24. VI. 1934 — C III 301/33).

§§ 731 i nast. Dla uzasadnienia skargi współnika przeciwko drugiemu współnikowi o wypłatę wkładu nie wystarczy twierdzenie, że strony zawarły spółkę, powód wniósł do niej sumę dochodzoną skargą iż umowę spółkową wypowiedział, jeżeli pozwany zarzuca, iż straty spółki przewyższają wkłady. Rzeczą powoda jest w takim razie przedstawić okoliczności, z których wynika, że li-

kwidacja spółki prowadzi do wypłacenia mu dochodzonej kwoty. (Wyrok z 19. X. 1934 — C III 363/33).

§§ 781, 812. Uznanie długu nie wyklucza dopuszczalności zarzutu lichwy. (Wyrok z 14. IX. 1934 — C III 260/34).

§ 823. Kto ośmielił dzieci do wchodzenia do swej fabryki w czasie gdy maszyny są w ruchu, zobowiązany jest do szczególnej troski, aby dzieci nie zbliżyły się do maszyn i nie doznały przez to żadnej szkody. (Wyrok z 15. VI. 1934 — C III 293/33).

§ 826. Obowiązek do odszkodowania wskutek uchybienia dobrym obyczajom uzasadnione być może, jeżeli wystawiono nieruchomości na licytację na podstawie prawidłowego nawet tytułu. Dotyczy to zwłaszcza wypadka, gdy chodziło nie o wyrok, lecz o dokument wykonalny, a egzekwujący nie był do korzystania z niego materialnie uprawniony. Jednak postępowanie niemoralne obowiązujące do wynagrodzenia szkody zachodzić będzie także wówczas, gdy egzekwujący zawrze z licytantami umowę, że kupią nieruchomości nie za cenę odpowiednią i możliwą dla nich, lecz za cenę jak najniższą, nawet z formalnem pozbawieniem egzekwującego wierzyciela możliwości otrzymania najmniejszej sumy na zaspokojenie swej wierzytelności, za co wierzyciel ma otrzymać wynagrodzenie w inny sposób, a to wszystko celem wyrządzenia szkody dłużnikowi i umowa ta zostanie wykonana. Obowiązek odszkodowania ciąży także na nabywcy, który działał wskutek takiej zmowy i zgodnie z nią oraz na osobie, która nakłaniała lub pomagała do wykonania takiej umowy. Prawo bowiem do egzekwowania swej pretensji nie uprawnia wierzyciela do wchodzenia z licytantami w porozumienia i zmowy mające na celu tylko wyrządzenie dłużnikowi lub osobom trzecim szkody i krzywdy. (Wyrok z 26. XI. 1934 — C III 354/33).

§ 839. Zajęcie koni dokonane przez władze administracyjne z uchybieniem ustawie cywilnej i karnej nie uzasadnia roszczenia z § 839, jeżeli konie zarekwirovano następnie zgodnie z ustawą na cele wojska, gdyż w miejsce koni wstąpiło wynagrodzenie ich wartości, zaczem nie powstała żadna szkoda. (Wyrok z 28. VI. 1934 — C III 304/33).

§ 925. Dla ustalenia rozmiarów przewłaszczenia miarodajną jest zgodna wola stron, zatem okoliczność, jak strony zgodnie sobie nieruchomości wyobrażały, natomiast nie gra roli określenie błędnie użyte przez strony, lub operaty katastralne albo nawet zapis w księdze wieczystej. Publiczna wiara księgi wieczystej nie odnosi się do rozmiarów nieruchomości i wola przeniesienia własności nie może w tym względzie przez dobrą wiarę w treść księgi wieczystej być ani uzupełnioną ani wykluczoną. Treść księgi wie-

czystej służyć mogłaby tylko jako dowód, że wola stron przy przewłaszczeniu pokrywała się z istniejącymi zapisami. (Wyrok z 28. IX. 1934 — C III 334/33).

§§ 11, 32, ust. 2, 1192. Podział długu gruntowego zapisanego na kilku nieruchomościach do łącznej odpowiedzialności jest rozporządzeniem, które może być dokonane pod warunkiem i z tym ograniczeniem zapisane do księgi wieczystej. Jeżeli warunkiem jest zbycie nieruchomości (Veräusserung), to podział staje się skutecznym również we wypadku przejęcia nieruchomości w drodze likwidacji na rzecz Państw». (Wyrok z 15. VI. 1934 — C III 288/33).

§ 1717. Domniemanie ojcostwa, wynikające z § 1717 może być obalone za pomocą dowodu z grupowego badania krwi dziecka i ojca. (Wyrok z 14. IX 1934 — C III 97/34).

§§ 2113, 2136 i 2137. Udział spadkobiercy następnego w umowie kupna-sprzedaży przedmiotu spadkowego zawartej przez spadkobiercę uprzedniego jest nieistotny, jeżeli polegał na mniemaniu, że sprzedający bez tego udziału skutecznie własności na kupującego przenieść nie może, natomiast ma doniosłe znaczenie, powoduje mianowicie w razie nieważności czynności podjętych przez spadkobiercę następnego nieważność całej umowy, o ile przyczyną współdziałania była wola sprzedającego niezawierania umowy bez zgody spadkobierców następnych. (Wyrok z 8. VI. 1934 — C III 282/33).

Niemiecki kodeks cywilny. Ustawa samochodowa z 3. V. 1909
(Dz. Ust. Rzeszy str. 437).

§§ 254, 828 — §7 ust. 2. Ponieważ w ramach § 254 ma zastosowanie § 828, przeto przyczynienie się sześciolatniego dziecka do przejechania go samochodem może pod względem odpowiedzialności osoby, utrzymującej i prowadzącej samochód, mieć doniosłość tylko jako okoliczność wykluczająca związek przyczynowy pomiędzy przejechaniem a powstałą szkodą, przyczem jednak ze stanowiska przepisów ustawy samochodowej osoba utrzymująca samochód odpowiada w każdym razie, jeśli nie wykaże, że tak sama, jak i osoba prowadząca samochód, zachowała wszelką ostrożność nakazaną okolicznościami wypadku. (Wyrok z 1. VI. 1934 — C III 296/33).

Niemiecka ustawa handlowa.

§§ 124, 128. Majątek spółki odpowiada za czynności niedozwolone spółników, które popełniono przez załatwienie spraw spółki i które dotyczą bezpośrednio jej majątku, a więc wywołać miały zmiany w majątku spółki, a nie działającego spółnika. (Wyrok z 20. IV. 1934 — C III 222/33).

§§ 421, 440. Koleje nie mają obowiązku do wydania nadawcy towaru, który przechowywały wskutek zakwestjonowania go przez władze celne i wdrożenia przeciwko nadawcy postępowania karnego, dopóki nadawca nie zapłaci składowego, albowiem za przechowanie służy kolejom wynagrodzenie, które zabezpieczone jest ustawowem prawem zastawu na towarze. (Wyrok z 22. VI. 1934 — C III 242/33).

Ustawa z 30. V. 1908 o umowie ubezpieczeniowej (Dz. Ust. Rzeszy str. 263).

§ 6. Obowiązek ubezpieczonego do prowadzenia ksiąg, przewidziany w umowie ubezpieczeniowej, nie ogranicza ubezpieczonego w posługiwaniu się wszelkimi środkami dowodami celem wykazania jego szkody, ma natomiast znaczenie przesłanki materialnej i skutkuje odpadnięcie roszczenia o wypłatę sumy ubezpieczeniowej, jeżeli wynik taki przewidziany jest w umowie. W razie braku określenia w umowie skutków materialnych należy ustalić je przy uwzględnieniu całej treści umowy według zasady uczciwości i zaufania. (Wyrok z 19. X. 1934 — C III 366/34).

§§ 38, 39. Zwolnienie ubezpieczającego od obowiązku świadczenia niezależne jest od wypowiedzenia przez niego umowy wskutek niezapłacenia składek. Jednak przepisy o zwolnieniu mogą być zmienione na korzyść ubezpieczonego w sposób dorozumiany, przy czem atoli w grę nie wchodzi czynności ubezpieczającego, do których, o ile nie wypowie umowy, jest uprawniony bez względu na skutki niezapłacenia składki. (Wyrok z 15. VI. 1934 — C III 235/33).

Rozporządzenie Naczelnej Rady Ludowej z 25. VI. 1919, dotyczące zezwolenia na przewłaszczenie nieruchomości (Tyg. Urząd. str. 140).

Art. 1. Ponieważ wskutek prawomocnego orzeczenia władzy administracyjnej, odmawiającego zezwolenia na przewłaszczenie — umowa kupna sprzedaży traci swą skuteczność, przeto zezwolenie, które udzieli władza ta wskutek wznowienia postępowania administracyjnego, pozostaje na cywilno-prawny stosunek kontrahentów bez żadnego wpływu, gdyż tylko zawarcie nowej umowy mogłoby wznowić poprzednie prawa i obowiązki. (Wyrok z 22. VI. 1934 — C III 297/33).

Ustawa z 14. II. 1922 w przedmiocie zawieszenia przedterminowej spłaty rent zahipotekowanych na włościach rentowych na obszarze b. dzielnicy pruskiej (Dz. Ust. poz. 105).

Art. 2. Przepis ten uchylił skutki wygaśnięcia roszczeń Skarbu Państwa nawet w tych wypadkach, w których Skarb Państwa na zdeponowanie przed jego dokonaniem wyraził swą zgodę. (Wyrok z 12. X. 1934 — C III 356/33).

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 8. XI. 1927 o uchyleniu ustawy z 14. II. 1922 w przedmiocie zawieszczenia przedterminowej spłaty rent zahipotekowanych na włościach rentowych na obszarze b. dzielnicy pruskiej (Dz. Ust. poz. 876).

Art. 1, 3. Złożenie do depozytu, które było bezskuteczne na podstawie przepisów ustawy z 14. 2. 1922 i nie spowodowało umorzenia zobowiązania, nie nabrało skuteczności przez wejście w życie rozporządzenia z 8. 11 1927, albowiem rozporządzenie to nie posiada mocy wstecznej. Z tej przyczyny przy ustaleniu wysokości należności zdeponowana kwota nie może być uwzględnioną nawet według jej wartości w chwili zdeponowania. (Wyrok z 12. X. 1934 — C III 356/33).

Niemiecka ustawa o postępowaniu cywilnem.

§ 114. Jeżeli rozchody strony przewyższają jej dochody, powinna ona koszty sądowe jako wydatek pilniejszy pokryć przed innymi wydatkami. Dopiero jeżeli przy tej kolejności utraciłaby środki konieczne do utrzymania siebie i swej rodziny, zachodzi niezamożność w myśl § 114 upc. (Uchwała z 22. XI. 1934 — C III Z 861/34).

§ 119. Strona ubiegająca się o prawo ubogich dla instancji rewizyjnej nie ma obowiązku podawać przyczyn rewizyjnych. (Uchwała z 5. X. 1934 — C III Z 732/34).

§ 328 *ust. 1 l. 5.* Wyrok Sądu Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej nie może być uznany przez Sady Polskie, albowiem wzajemność nie jest zapewniona. Natomiast służyć może wyrok taki w granicach swobodnej oceny jako środek dowodowy. (Wyrok z 12. X. 1934 — C III 355/33).

§ 539. Orzeczeniem przekazującym sprawę do I instancji obciążoną jest każda strona, która w instancji odwoławczej stawiła wniosek zmierzający do ostatecznego załatwienia sprawy. Do tej kategorii wniosków należy żądanie oddalenia odwołania, założonego przeciwko wyrokowi, którym oddalono skargę. (Wyrok z 22. VI. 1934 — C III 300/33).

§ 719. Wykonanie wyroku grozi niepowetowaną szkodą, jeżeli wierzyciel ma siedzibę w kraju, gdzie istnieją ograniczenia dewizowe, gdyż wydostanie z powrotem wyegzekwowanej kwoty byłoby dłużnikowi — przynajmniej czasowo — niemożliwe. (Uchwała z 28. IX. 1934 — C III Z 836/34).

Rozp. Komisarjatu Naczelnej Rady Ludowej z 6. II. 1919 dotycz. zakupu koni dla Wojska Polskiego (Tyg. Urząd. Nacz. Rady Lud. s. 21).

§§ 3 do 7. Rozporządzenie powyższe uchyliło dotyczące przepisy niemieckie o świadczeniach na rzecz wojska w pokoju i w czasie wojny. Jakkolwiek mówi ono o kupnie, to ma na względzie wy-

uwłaszczenie w drodze aktu publicznego, wobec czego dla roszczeń rekwizycyjnych droga prawna jest niedopuszczalna i to nawet we wypadkach, gdy wynagrodzenie zostało ustalone przez władzę do tego powołane. (Wyrok z 28. VI. 1934 — C III 304/33).

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 22. III. 1928 o Izbach Rolniczych (Dz. Ust. poz. 385).

Rozporządzenie Rady Ministrów z 23. III. 1929 o nadaniu nowego statutu Wielkopolskiej Izbie Rolniczej (Dz. Ust. poz. 140).

Art. 47 ust. 4, 55 ust. 1 zd. 1, 2, §§ 3 ust. 2 p. I, 4 ust. 4. Ponieważ uchwała, mająca na celu obniżenie poborów funkcjonariuszów Izby należy do właściwości Rady Izby, może z powodu nieważności być uchyloną tylko orzeczeniem Ministra Rolnictwa. Wobec tego dla skargi, która ma za przedmiot ustalenie obowiązku płacenia poborów, a która oparta jest na twierdzeniu, że uchwała Rady Izby jest nieważna, droga sądowa jest niedopuszczalna. (Wyrok z 21. IX. 1934 — C III 12/34).

Ustawa z 30. VII. 1899 o ustanowieniu i zaopatrzeniu urzędników komunalnych (Zbiór pruski ust. str. 141).

§§ 8, 9, 18. Gminom wiejskim — inaczej jak gminom miejskim — służy zupełna swoboda unormowania stosunków urzędników gminnych w całej rozciągłości statutem, wobec czego w przedmiotach uregulowanych statutem gminy wiejskiej ustawa z 30. 7. 1899 nie doznaje zastosowania. (Wyrok z 25. V. 1934 — C III 246/33).

Rosyjska ustawa o postępowaniu cywilnem.

Art. 893. Wyrok, który zapadł w b. zaborze rosyjskim, posiada mimo braku wyraźnego przepisu wobec zasady jedności państwa i jednakowej władzy sądów wszelkich dzielnic państwa moc prawną i wykonalność także w dzielnicy zachodniej. O warunkach mocy prawnej i jej zakresie oraz o wykonalności decydują przepisy o postępowaniu obowiązujące w Sądzie, przez który wyrok został wydany. Twierdzenie, że wyrok uzyskany został wskutek machinacyj przeciwnika, nie może być przyczyną do uchylecia prawomocnego wyroku, gdyż nie zezwalają na to ani przepisy rosyjskiej ustawy o postępowaniu cywilnem, ani art. 1382 kc Nap., lub inny analogiczny przepis. Nie można w szczególności operować argumentem, że w drodze odszkodowania cywilnego pozbawiony zostałby wyrok tylko wykonalności, pozostafaby mu natomiast moc prawna. Wręczystości bowiem pozbawiony zostałby wyrok esencjonalnej swej treści, a stosunek prawny, mimo prawomocnego osądzenia jego, musiałby nanowo być rozpatrywany. (Wyrok z 4. V. 1934 — C III 320/33).

M. Lisiewski,

Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO NAJWYŻSZEGO TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJN.

I. POSTĘPOWANIE PRZED NAJW. TRYBUNAŁEM ADMIN.

1. Wypowiedzenie przez N. T. A. zapatrywania prawnego w pewnej sprawie nie skutkuje samo przez się nieważności sprzecznych z tem zapatrywaniem prawomocnych orzeczeń w podobnych sprawach. (7 września 1934 r. L. Rej. 8689/32).

2. Podtrzymanie z art. 115 rozporządzenia o N. T. A. (Dz. U. poz. 806/32) skargi wniesionej przez małoletniego, dokonane już po osiągnięciu przez niego pełnoletności, usuwa ewentualny brak zdolności procesowej, wynikający z małoletności skarżącego. (3. września 1934 r. L. Rej. 10 214/31).

II. POSTĘPOWANIE PRZED WŁADZAMI ADMINISTRAC.

3. Decyzja władzy, odmawiająca stronie na zasadzie art. 14 ust. 2 rozporządzenia o postępowaniu administracyjnym (Dz. Ust. poz. 341/28) przeglądania akt sprawy spowodu, że nie zawierają one danych niezbędnych dla strony, celem uzasadnienia jej praw i interesów, powinna zawierać w myśl art. 75 ust. 2 tegoż rozporządzenia prawne i faktyczne uzasadnienie odmowy. (18. września 1934 r. L. Rej. 9437/32).

4. Postanowienia o doręczeniu, zawarte w rozporządzeniu o postępowaniu administracyjnym (poz. 341 Dz. Ust. z r. 1928), nie mają zastosowania do doręczeń decyzji Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych. (4 lipca 1934 r. L. Rej. 8475/32).

III. SPRAWY URZĘDNICZE EMERYTURY I ZAOPATRZENIA

5. Przez ograniczenie wypłat zaopatrzenia emerytalnego b. funkcjonariuszem kolejowym b. państw zaborczych postanowieniem ust. 6 § 49 rozporządzenia Rady Ministrów z 8 lipca 1932 r. poz. 577 Dz. Ust. nie został przekroczony zakres delegacji ustawodawczej, wynikający z rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 24 września 1926 r., poz. 705/30 Dz. Ust. (29 maja 1934 r. L. Rej. 5437/31).

6. Uszkodzenie zdrowia, doznane przez funkcjonariusza państwowego w czasie i spowodu odbywania przez niego bądź obowiązkowej służby wojskowej, bądź służby wojennej z mobilizacji, uzasadniające roszczenia do zaopatrzenia inwalidzkiego, nie mogą być pod-

stawą do dochodzenia z tego tytułu roszczeń, opartych na przepisach art. 12 i art. 9 punkt 2 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych z 11 grudnia 1923 poz. 46/1924 Dz. Ust., przewidującego doliczenie lat do wysługi emerytalnej zależnie od stopnia utraty zdolności do zarobkowania. (14 czerwca 1934 r. L. Rej. 6461/31).

7. Rygory z art. 24 pkt. 1 i ust. ost. ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923 r., poz. 46/24 Dz. Ust., dotyczące ograniczenia prawa do pobierania zaopatrzenia emerytalnego z powodu przebywania poza granicami Państwa, mają zastosowanie także w toku postępowania emerytalnego przed wydaniem przez władzę dekretu emerytalnego. (26 czerwca 1934 r. L. Rej. 6543/31).

8. Uprawnienia z mocy art. 36 i ust. ost. art. 50 ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r. w brzmieniu, wprowadzonym nowelą z dnia 18 marca 1931 r., (Dz. Ust. Rz. P. poz. 170) przysługują również tym emerytowanym zawodowym wojskowym, którzy zostali przeniesieni w stan spoczynku ze służby w wojsku polskim przed wejściem w życie tej noweli, t. j. przed 1 kwietnia 1931 r. (10 września 1934 r. L. Rej. 8386/32).

9. Funkcjonarzu8z kolejowy w b. zaborze austriackim, wydalony ze służby w trybie § 120 austr. ord. służb. dla kolejowców wskutek prawomocnego zarządzenia przez Sąd Karny, a któremu następnie orzeczona w wyroku kara została darowana z mocy ustawy z dnia 10 czerwca 1926 r., poz. 354 Dz. Ust., odzyskuje prawo do uposażenia emerytalnego od chwili prawomocnego darowania kary. (24 września 1934 r. L. Rej. 2609/32).

IV. SPRAWY SKARBOWE

A) Monopole

10. Wyrównanie ubytków na zasadzie § 42 rozporządzenia z 7 lutego 1928 r. Dz. Ust. poz. 556 do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o monopolu spirytusowym z 1927 r. nie zależy od swobodnego uznania władzy. (22. czerwca 1934 r. L. Rej. 7364/32).

B) Należytości i opłaty państwowe

11. Zawarcie w sporze o unieważnienie orzeczenia sądu polubownego ugody sądowej, pozbawiającej choćby w części to orzeczenie skutków prawnych, nie ma wpływu na wymierzoną od takiego orzeczenia należytość na zasadzie ces. rozporządzenia z 15 września 1915 r. Nr. 279 austr. Dz. P. (15 marca 1934 r. L. Rej. 2259/30).

12. Ugoda sądowa, zawarta między stronami w postępowaniu odwoławczym, która załatwia spór i sprawę kosztów sporu odmienne od wyroku pierwszej instancji, nie ma wpływu na należytość od tegoż wyroku, wymierzona na zasadzie ces. rozporządzenia z 15 września 1915 r. Nr. 279 austr. Dz. P. P. (6 czerwca 1934 r. L. Rej. 5470/30).

13. Przy szacowaniu dla celów wymiaru podatku spadkowego przedsiębiorstw handlowych, prowadzących prawidłowe księgi handlowe, władza nie jest związana bilansem zamknięcia przedsiębiorstwa, sporządzonym na dzień otwarcia spadku. (6 czerwca 1934 r. L. Rej. 9673/30).

14. Według austr. ustawy należyściowej podlega ustępstwo praw do spadku, obejmującego nieruchomości, należytości od przeniesienia własności nieruchomości. (18 czerwca 1934 r. L. Rej. 1571/30).

15. Wydatek na nabycie poszczególnego obszaru leśnego celem eksploatacji przez osobę, trudniącą się zawodowo eksploatacją lasów, nie jest kosztem nabycia źródła dochodu w rozumieniu art. 6 w związku z art. 8 p. 1 ustawy o państwowym podatku dochodowym (poz. 411/25 Dz. Ust.). (30. maja 1934 r. L. Rej. 4961/30).

16. Uznanie ksiąg handlowych osoby prawnej za nieprawidłowe nie pozbawia jej prawa żądania, by w prawidłowym postępowaniu został ustalony dochód, osiągnięty rzeczywiście z jej przedsiębiorstwa (art. 17 ustawy o państwowym podatku dochodowym poz. 411/25 Dz. Ust.). (6 kwietnia 1934 r. L. Rej. 1235/30).

17. Gwarectwa starego prawa (pruskiego), jako nie będące osobami prawnymi, nie podlegają podatkowi dochodowemu. (11. czerwca 1934 r. L. Rej. 7425/30).

D) Podatki przemysłowe.

18. W przedsiębiorstwach pośrednictwa handlowego za obrót uważa się sumę wynagrodzeń nietylko pobranych, lecz także należnych za wykonane świadczenia i usługi (art. 5, poz. 5, ust. 1 ustawy z 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym poz. 550 Dz. Ustaw). (21. czerwca 1934 r. L. Rej. 843/32).

19. Jeżeli władza orzekająca wdała się w rozpoznanie sprawy wymiaru podatku, także w płaszczyźnie obowiązku podatkowego, na zasadzie zarzutów podatnika, podniesionych po upływie terminu odwoławczego, to podatnikowi przysługuje prawo kwestjonowania orzeczenia. (30 kwietnia 1934 r. L. Rej. 7456/32).

E) Podatki i opłaty samorządowe.

20. Wynikające z art. 14 ust. 2 Przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej (poz. 391/23 Dz. Ust.) prawo do uwzględnienia przy wymiarze podatku spadkowego, działywanych przez spadkodawcę darowizn, ulega przedawnieniu równocześnie z prawem do wymiaru samego podatku. (6 czerwca 1934 r. L. Rej. 5024/30).

21. Uposażenia urzędników Państwowego Banku Rolnego nie są wolne na zasadzie ustawy z 17 marca 1931 r. (poz. 192 Dz. Ust.) od komunalnego dodatku do państwowego podatku dochodowego, pobieranego w b. dzielnicy pruskiej i w górnośląskiej części Województwa Śląskiego na zasadzie art. 24 ustawy o podatku dochodowym (poz. 411 Dz. Ust. ex 1925 r.). (15 maja 1934 r. L. Rej. 8947/32).

V. WYZNANIA I SZKOLNICTWO

22. a) Katolicy duszpasterze, jako prowadzący księgi metrykalne na terenie województw b. Galicji, pozostają jako tacy w stosunku zależności służbowej do władz administracji ogólnej, są przeto obowiązani stosować się do wskazówek i zarządzeń tych władz w powyższym zakresie działania.

b) W razie zaś niezastosowania się do takich wskazówek, lub zarządzeń, władze administracji ogólnej są uprawnione do stosowania przeciwko winnym środków przymusowych, przewidzianych w art. 4 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 22. III. 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji, poz. 342 Dz. Ust. (28 czerwca 1934 r. L. Rej. 8182/31).

23. Zobowiązania właścicieli b. obszarów dworskich na terenie b. Galicji na rzecz szkół powszechnych i nauczycieli tych szkół od czasu wejścia w życie polskiej ustawy z dnia 26 lipca 1919 r. Dz. Pr. poz. 404 stały się zobowiązaniami o charakterze prywatno-prawnym. (27 kwietnia 1934 r. L. Rej. 10 322/31).

VI. SPRAWY PATENTOWE I OCHRONY ZNAKÓW PRZEMYSŁOWYCH

24. Osoby trzecie nie mogą wobec przepisu art. 97 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 22 marca 1928 r. poz. 384 Dz. Ust. domagać się unieważnienia rejestracji wzoru użytkowego z powodu uchybień formalnych, które zaszły przy jej dokonaniu. (25 września 1934 r. L. Rej. 8189/30).

25. Nie jest niedopuszczalna rejestracja znaku towarowego słownego dla preparatu leczniczego z powodu podobieństwa ze znakiem innego preparatu leczniczego (art. 110 lit. c) i art. 114 ustawy z 5 lutego 1924 r. poz. 306 Dz. Ust., względnie art. 177 lit. c i art. 181 rozp. z 22 marca 1928 r. poz. 384 Dz. Ust.), jeżeli konsument może otrzymać dane preparaty tylko za receptą lekarza, a podobieństwo tych znaków nie jest tak wielkie, iżby różnica między nimi miała ująć uwadze lekarza, jako osoby fachowej (Yeram-Yeramidon). 24 maja 1934 r. L. Rej. 4075/32).

VII. UBEZPIECZENIA

26. Pod pojęcie odszkodowania w rozumieniu art. 50 p. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 24 listopada 1927 r. (p. 911 Dz. Ust.) o ubezpieczeniu pracowników umysłowych podpada tylko odszkodowanie za rozwiązanie umowy. (14 czerwca 1934 r. L. Rej. 6471/32).

27. Postanowienia o doręczeniu, zawarte w rozporządzeniu o postępowaniu administracyjnym (poz. 341 Dz. Ust. z r. 1928), nie mają zastosowania do doręczeń decyzji Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych. (18 maja 1934 r. L. Rej. 8475/32).

28. Okoliczność, że członek Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością pracuje na podstawie jej statutu na jej rzecz, sama przez się nie wyklucza dopuszczalności uznania tej pracy za podstawę obowiązku ubezpieczenia w myśl ustawy z 18 lipca 1924 r. (p. 650 Dz. Ust.). (25 września 1934 r. L. Rej. 10 386/32).

29. Okoliczność, że członek Spółdzielni pracuje na podstawie jej statutu na jej rzecz, sama przez się nie wyklucza dopuszczalności uznania tej pracy za podstawę obowiązku ubezpieczenia w myśl rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 24 listopada 1927 r. (poz. 911 Dz. Ust.). (25 września 1934 r. L. Rej. 8214/32).

VII. OPIEKA NAD UBOGIMI

30. Art. 14 ustawy o opiece społecznej (Dz. Ust. poz. 726/23) wykluczający odmowę świadczeń z tytułu opieki społecznej ze względu na istnienie osób, obowiązanych do utrzymywania potrzebującego opieki, dotyczy tych wypadków, gdy osoby te ciężącego na nich obowiązku nie spełniają. (3 września 1934 r. L. Rej. 10 214/31).

31. Potrzeba udzielenia opieki społecznej na zasadzie art. 1 «stawy z dnia 16 sierpnia 1923 r. (poz. 726 Dz. Ust.) nie zachodzi wówczas, gdy dana osoba korzysta już ze świadczeń ustawowych, wynikających z zabezpieczenia jej na wypadek bezrobocia w myśl art. 11 ustawy z 16 lipca 1924 r. (poz. 650 Dz. Ust.). (12 czerwca 1934 r. L. Rej. 1131/33).

IX. SPRAWY INWALIDZKIE

32. Kwestja warunków do zaopotrzenia inwalidzkiego ze strony pozostałych po osobach, uznanych sądownie za zmarłe, ocenioną winna być pod rządem ustawy z dnia 18 marca 1921 r. poz. 195 Dz. Ust. w brzmieniu ustawy z dnia 12 lutego 1924 r. poz. 223 Dz. Ust. wedle postanowień art. 1 lit. c) tej ustawy. (14 marca 1934 r. L. Rej. 2059/33).

33. Za samodzielne zarobkowanie w rozumieniu art. 17 ustawy z dnia 18 marca 1921 r. (Dz. Ust. poz. 195) uważa się takie zatrudnienie, które daje możność sierocie niezależnego od rodziny i odpowiedniego do swego stanu utrzymania się. (13. czerwca 1934 r. L. Rej. 136/32).

34. W wypadkach sporu między stronami co do wysokości podlegającego opodatkowaniu dochodu inwalidy z uposażeń służbowych orzeczenie o zawieszeniu renty w myśl art. 26 p. f. ustawy inwalidzkiej z 18 marca 1921 r. poz. 195 Dz. Ust. winno się opierać na ustaleniu wysokości powyższego dochodu przez właściwą władzę podatkową. (26 czerwca 1934 r. L. Rej. 6632/32).

35. Przez czas obowiązywania ustawy inwalidzkiej z 18 marca 1921 r. zachowały, jako stosowne uzupełnienie art. 12 tejże ustawy, moc obowiązującą postanowienia ustawy uposażeniowej z 13 lipca 1920 r. poz. 429 Dz. Ust. w przedmiocie dodatków drożyznianych. (13 czerwca 1934 r. L. Rej. 11 171/31).

36. Brak w protokóle posiedzenia Inwalidzkiej Komisji Odwoławczej wzmianki o zbadaniu odwołującego się przez lekarzy-członków Komisji tudzież wniosków, względnie opinii tychże lekarzy, stanowi wadliwość postępowania. (14 czerwca 1934 r. L. Rej. 156/32).

37. Prawo wdowy po inwalidzie wojennym do wyższej renty (50%) na zasadzie art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 18 marca 1921 r. (Dz.

Ust. poz. 195) w brzmieniu ustalonym ustawą z 14 sierpnia 1922 r. (Dz. Ust. poz. 608) z tytułu wychowania małoletnich dzieci przysługuje tylko wdowie, zajętej wychowywaniem własnych dzieci. (18 września 1934 r. L. Rej. 857/32).

38. Wdowie po t. zw. inwalidzie cywilnym b. zaboru austriackiego, która wyszła powtórnie za mąż, nie przysługuje prawo do poboru zaopatrzenia według ustawy z 31 grudnia 1917 r. (aust. Dz. Ust. poz. 525) <po pierwszym mężu w razie ponownego owdowienia. (18. września 1934 r. L. Rej. 6444/32).

X. SPRAWY ROLNE

39. Kwalifikacje rolnicze małżonka czy też innego członka rodziny nabywcy nie mogą zastąpić braku odpowiednich kwalifikacji samego nabywcy, przewidzianych w p. 2 § 3 obwieszczenia Niemieckiej Rady Związkowej z 15 marca 1918 r. Dz. Ust. Rzeszy Nr. 36- (24 września 1934 r. L. Rej. 9433/31).

XI. SPRAWY GÓRNICZE

40. Uznanie przez władzę górniczą legitymacji strony, żądającej zwrotu gruntu, zajętego na cele górnicze w myśl art. 511 rosyjskiej ustawy górniczej (wydanie z 1912 r.), a obecnie niepotrzebnego, nie przesądza kwestji własności tego gruntu, gdyby ta własność była sporna. (4 czerwca 1934 r. L. Rej. 4499/32).

XII. SPRAWY SANITARNE

41. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa Dz. Ust. R. P. poz. 361 — nie uchyliło prawa koncesjonariusza rzeźni miejskiej; w Łodzi do badania i stemplowania mięsa przywożonego do miasta tudzież pobierania z tego tytułu ustanowionej opłaty, które to prawo służy pomienionemu koncesjonariuszowi na podstawie zatwierdzonej przez Cesarza Rosyjskiego uchwały Komitetu Ministrów z dnia 4 lutego 1899 r. (18 maja 1934 r. L. Rej. 3689/31).

Dr. Włodzimierz Orski,

b. I. Prezes Naw. Trybunału Admin.

ORZECZNICTWO NAJW. SĄDU WOJSKOWEGO

Kodeks karny.

Art. 14. 1. Przy przestępstwie, polegającym na nieostrożności, nie może być mowy o złej woli, której istnienie nadawałoby działaniu sprawcy cechy umyślności, a tern samem spowodować musiałoby przyjęcie odmiennej kwalifikacji. (30. VIII. 1933 r. R. 133/33).

2. Brak zainteresowania się oskarżonego dawnymi rozkazami i wyrażony przez sąd pogląd, że oskarżony obowiązany był je znać, nie może oczywiście być poczytany za ustalenie winy umyślnej pośredniej w rozumieniu art. 14 § 1 k. k., ileż sprawca musiałby przewidywać naruszenie, a więc przynajmniej istnienie tych dawnych rozkazów. (24. XI. 1933 r. R. 225/33).

Art. 54. 1. Twierdzenia o zaniedbanem wychowaniu oskarżonego nie można opierać tylko na fakcie pochodzenia sprawcy ze środowiska robotniczego i moralnym wpływie tego środowiska. (12. IX. 1933 r. R. 246/33).

2. Młody wiek nie może mieć wpływu na wymiar kary za przestępstwo wojskowe, skoro sprawca dokonał przestępstwa w normalnym wieku poborowym jako pełnoletni. Względ na niewinną matkę oskarżonego nie ma wpływu na wymiar kary, skoro niema podstawy do przyjęcia, by oskarżony miał obowiązek jej utrzymywania. (3. IX. 1933 r. R. 235/33).

3. Nieustalenie przez sąd w wyroku żadnych okoliczności, przemawiających przeciw oskarżonemu, nie powoduje konieczności wymierzenia kary w najniższym ustawowym wymiarze za dane przestępstwo, gdyż brak okoliczności obciążających pociąga za sobą jedynie niemożność wymierzenia najsurowszej sankcji karnej, natomiast pozwala na wymiar kary w pozostałych granicach. (29. V. 1934 r. R. 159/34).

4. Orzeczenie kary w wymiarze najniższym, przewidzianym w ustawie za dane przestępstwo, ma uzasadnienie swoje w tym tylko przypadku, gdy wszystkie okoliczności sprawy, uwzględnione w myśl art. 54 k. k., przemawiają na korzyść oskarżonego, lub przynajmniej, gdy tego rodzaju okoliczności tak przemożnie górują nad niekorzystnymi, że nakazują względność dla oskarżonego, posuniętą do ostatecznych granic. (30. V. 1934 r. R. 84/34).

Art. 54, 60. Uzasadnienie przyjęcia przez sąd większego napięcia złej woli u sprawcy recydywą jest zgodne z art. 54 k. k., jeśli sąd nie korzysta z przepisu art. 60 § 1 k. k. (28. IX. 1933 r. R. 352/33).

Art. 57 § 1, 59 § 2, 262 §§ 1 i 2 k. k. i art. 28 § 1 k. k. w. Chęć zysku w tym tylko wypadku może być poczytaną za „niską po-

budkę" w rozumieniu art. 57 art. 57 § 1, 59 § 2 k. k. i art. 28 § 1 k. k. w., gdy zamierzony zysk wykraczać miałby poza istotną z przedmiotowego punktu widzenia potrzebę życiową sprawcy (zbytek, chciwość itd.). W szczególności w odniesieniu do przestępstwa przewidzianego w art. 262 § 2 k. k. (przywłaszczenie) powyższa interpretacja wpływa z faktu nieumieszczenia w art. 57 § 1 k. k. słów „z chęci zysku lub” (użytych przez ustawodawcę w art. 47 § 2 k. k. i art. 23 § 2 k. k. w.), tudzież z faktu, iż przestępstwo z art. 262 § 2 k. k. prawie zawsze pochodzi z chęci zysku, a mimo to przez ustawodawcę zagrożone zostało alternatywnie karami więzienia lub aresztu. Za wykładnią powyższą przemawia także i to, że w razie uznania każdej bez wyjątku chęci zysku za niską pobudkę w rozumieniu art. 57 § 1 k. k. alternatywna sankcja więzienia lub aresztu przy przestępstwie z art. 262 § 2 k. k., jako przy przestępstwie popełnianem prawie zawsze z chęci zysku, nie miałyby prawie nigdy zastosowania, gdyż sąd z powodu tej chęci zysku mógłby wymierzać tylko karę więzienia. (23. V. 1934 r. R. 495/33).

Art. 93, 97. Dla zaistnienia przestępstwa z art. 97 k. k. nie jest wymagany spisek (w rozumieniu np. art. 102 k. k. 1903 r.), lecz wystarcza wejście w porozumienie. Fakt, iż sprawca należał do partji komunistycznej, a więc przez to samo wszedł w porozumienie z osobami do niej należącymi dla osiągnięcia notorycznego celu tej partji, a mianowicie zmienienia przemocą ustroju Państwa Polskiego, — jest już dostateczną podstawą do skwalifikowania czynu sprawcy jako zbrodni z art. 97 § 1 w związku z art. 93 § 2 k. k. (7. IV. 1934 r. R. 434/33).

Art. 96, 154. „Przygotowanie" dotyczące zbrodni stanu z art. 96 k. k. odnosi się wyłącznie do środków materialnych i fizycznych planowanego zamachu, gdyż wszelka inna działalność wywrotowa, mająca na celu wymienioną zbrodnię stanu, atoli ujawniająca się w sposób inny, zawiera cechy specjalnych przestępstw, w szczególności zaś działalność przestępcza polegająca na sporządzaniu pism, które zostały rozpowszechnione, a mających na celu nawoływanie łub podburzanie do zbrodni stanu, ujęte jest w przepisach art. 154 i nast. k. k. (3. VI. 1933 r. R. 141/33).

Art. 152, 255. Ustalenie, czy dany czyn został popełniony „publicznie" w rozumieniu k. k., będzie zawsze kwestją faktu, przy czem na ustalenie to w zależności od warunków, w jakich nastąpiło działanie sprawcy, mogą składać się różne okoliczności faktyczne, jak: miejsce publiczne, dostępne w danej chwili dla każdego, chociażby pod pewnym warunkiem, jak np. opłaty za wstęp, — obecność w miejscu spełnienia czynu pewnej znacznej — wogóle i w stosunku do pojemności miejsca — ilości osób z szerokiej publiczności

(quilibet ex populo), sposób dokonania czynu taki, by zmierzał on do podania go do wiadomości ogółu publiczności, lub wszystkich obecnych lub przynajmniej znacznej ich części, lub taki, by sprawca przynajmniej przewidywał możliwość tego skutku działania i na nią świadomie się godził i t. d., z czego — wobec zasady subiektywizmu, której hołduje k. k. — wypływa, że w miejscu publicznem i wobec tłumu może być spełniony czyn w ten sposób, iż nie będzie on nosił cech czynu, dokonanego „publicznie”. (11. VIII. 1933 r. R. 299/33).

Art. 154, 155. Do publicznego nawoływania do zbrodni stanu przewidzianego w art. 154 § 2 k. k. należy niewątpliwie zaliczyć przypadki wystawiania tekstu pisma wyrotowego w miejscu dostępnem dla większej ilości osób względnie uczynienia treści takiego pisma dostępną znacznej liczbie osób za pomocą ręcznej lub mechanicznej reprodukcji przy równoczesnem rozpowszechnianiu tych reprodukcji. Przepis art. 155 k. k. odnosi się jedynie do wypadków takich, gdy rozpowszechnienie nie zachodziło (3. VI. 1933 roku R. 141/33).

Art. 196, 248. Przestępstwo jest trwałem wówczas kiedy przeciwny prawu stan faktyczny nie tylko wytworzony został przez czyn karygodny, ale sam w «obie w swej istocie i w każdej chwili swego trwania ma znamiona tego właśnie czynu karygodnego. Takimi przestępstwami trwałymi są np. wyst. z art. 43 k. k. w. i z art. 248 k. k., każda bowiem chwila nieobecności sprawcy w oddziale lub trzymania przezeń jego ofiary pod zamknięciem przedstawia się jako działanie zabronione pod karą. Nie będzie natomiast trwałem przestępstwo, chociażby wywołujące pewien trwały i przeciwny prawu stan faktyczny, jeśli ten właśnie stan nie będzie polegał w każdej chwili swego trwania na takim działaniu lub zachowaniu się sprawcy, które według brzmienia ustawy konieczne jest, a zarazem wystarcza do popełnienia danego przestępstwa. Dlatego też występki z art. 196 k. k. nie może być zaliczony do przestępstw trwałych (7. IV. 1934 r. R. 504/33).

Art. 230. Istotą karalnego nieumyślnego spowodowania śmierci człowieka z art. 230 § 1 k. k. przez niedopełnienie przez sprawcę pewnego obowiązku, polega na tem, że sprawca możliwość śmierci przewiduje, lecz bezpodstawnie przypuszcza, że jej uniknie, lub nie przewiduje, choć może lub powinien ją przewidzieć (art. 14 § 2 k. k.). Przepis art. 230 k. k. nie wymaga, by istniał bezpośredni związek przyczynowy między poczytanem zaniedbaniem, a ustalonym skutkiem przestępnym. (26. VI. 1934 r. R. 172/34).

Art. 257, 262. Dzierżycielem mienia przechowywanego w magazynie kompanijnym jest Skarb Państwa w odniesieniu do rzeczy

skarbowych — longa manu w odniesieniu do rzeczy, stanowiących prywatną własność żołnierzy, a złożonych na przechowanie w magazynie zgodnie z obowiązującymi przepisami — jako przechowawca (art. 523 kod. zobow.). Podoficer rachunkowy kompanji, pod którego dozorem znajduje się mienie, przechowywane w magazynie kompanji, nie jest jego dzierzycielem, tylko dozorcą. Zabranie przez podoficera rachunkowego kompanji takiego mienia, znajdującego się pod jego dozorem, w zamiarze obrócenia takiego mienia na swoją własność — wyczerpuje znamiona kradzieży a nie przywłaszczenia. (1. XII. 1933 r. R. 415/33).

Art. 258. Na zbrodnię z art. 258 k. k. składają się dwa działania, w których każde dla siebie stanowi występki: pierwsze z art. 257 k. k., drugie z art. 251 k. k. Z wyraźnej woli ustawodawcy oba te działania, spełnione bezpośrednio i natychmiast po sobie, we wzajemnym związku przyczynowym, stanowią jedną zbrodnię z art. 258 k. k. Przy odwrotnej kolejności zachodziłaby zbrodnia z art. 259 k. k. (12. IX. 1933 r. R. 246/33).

Art. 262. 1. Zużycie pieniędzy dla własnych celów nie pokrywa się z pojęciem chęci zysku. Ustalić chęć zysku, jak również niskie pobudki działania przy przywłaszczeniu można, dedukując je logicznie ze sposobu przywłaszczenia i z użytku zrobionego z sum przywłaszczonych. (10. VII. 1933 r. R. 257/33).

2. Istotną cechą występkę z art. 262 k. k. jest zamiar sprawcy bezprawnego przeniesienia na siebie prawa własności do cudzego mienia ruchomego bez udzielenia właścicielowi jego odpowiedniego ekwiwalentu. Zwykłym zewnętrznym objawem tego zamiaru jest zaprzeczenie faktu posiadania cudzego mienia, lub odmowa wydania go osobie uprawnionej do odbioru. (21. XI. 1933 r. R. 305/33).

3. Cechą znamioną występkę przeciwko mieniu z art. 262 § 2 k. k. jest pobudka osiągnięcia korzyści materialnej, w której wprawdzie mieści się pojęcie zysku, lecz się z nią nie pokrywa. (19. XII. 1933 r. R. 393/33).

Art. 264. Przedstawienie przez sprawcę swej władzy przełożonej nieprawdziwego świadectwa o ukończeniu wyższego zakładu naukowego i uzyskanie tą drogą nominacji oficerskiej wyczerpuje cechy występkę z art. 264 § 1 k. k. Czyn taki w przypadku otrzymywania przez sprawcę poborów w następstwie uzyskanej nominacji, może być uznane za kontynuowanie przestępstwa przez każdorazowe otrzymanie poborów przy wyzyskaniu błędu władz wojskowych, spowodowanego poprzednim działaniem sprawcy. (23. III. 1934 r. R. 508/33).

Ref.Biura.Orzec.

Najw. Sądu Wojsk.

Eugenjusz Bogdzewicz, major K. S.

B. Inne sprawy sądowe

APLIKANT ADWOKACKI W PROCESIE PATRONA

Aby myśl główną zrobić bardziej zrozumiałą, przedstawiamy następujący ciekawy incydent. Pozwanym w procesie jest adwokat, który na rozprawę się nie stawił, przysłał jednak aplikanta z piśmiennem upoważnieniem do zastępowania go przed sądem. Adwokat występujący w imieniu powoda, zażądał wydania wyroku zaocznego przeciw pozwanemu adwokatowi, oświadczając, że aplikant adwokacki nie może zastępować swego patrona w jego własnym procesie, gdyż w procesie tym adwokat jest stroną i zastąpionym być może wyłącznie przez adwokata, o ile sam nie występuje (art. 86, 87 kpc). Aplikant adwokacki przedkładając do akt upoważnienie patrona wnosił o dopuszczenie go do zastępstwa i sprzeciwił się wydaniu wyroku zaocznego, oświadczając, że jako upoważniony przez patrona, ma prawo go zastępować, gdyż patron upoważnił go nie jako stronę, a jako adwokata, którym nie przestał być przez to, że został zapozwany jako strona w procesie (art. 107 pr. o ustr. adwokatury).

W rozważaniach niniejszych rozstrzygniemy przedstawiony incydent, w ten sposób, że w formie ogólnej zasady odpowiemy na pytanie, czy aplikant adwokacki ma prawo zastępować swego patrona w sądach i urzędach na mocy szczególnego upoważnienia patrona, w sprawach, w których patron jest stroną.

I.

Zastępstwo adwokackie nie obowiązuje adwokatów, gdy działają jako strony, czy też jako ich zastępcy (art. 87 kpc). Według treści art. 107 pr. o ustr. adw. (Dz. Ust. 86 poz. 733 z 1932 r.), aplikant adwokacki może zastępować swego patrona w sądach i urzędach, na mocy szczególnego upoważnienia patrona. Upoważnienie patrona, udzielone aplikantowi adw. nie jest równoznaczne z substytucją, udzieloną adwokatowi (art. 91 § 1 p. 3 kpc), gdyż za czynności aplikanta, w czasie zastępstwa patrona, odpowiedzialny jest patron, który udzielił aplikantowi adw. upoważnienia (art. 107 pr. o ustr. adw.), wówczas gdy adwokat, działający na mocy substytucji, sam za swoje czynności odpowiada. Aplikant przez uzyskanie upoważnienia adwokata-patrona, nie uzyskuje nigdy pełni praw adwokata w danej sprawie, gdyż zawsze odpowiedzialnym za jego czynności jest patron (art. 107 pr. o ustr. adw.).

Ponieważ przepisy o aplikantach adwokackich i o prawie patrona do udzielania aplikantowi adv. upoważnienia do zastępstwa, zawarte w rozdziale VIII prawa o ustr. adv., nie zawierają ograniczenia, że upoważnienie to patron może udzielić wyłącznie wówczas, gdy działa jako zastępca procesowy, ustanowiony przez stronę, — przeto z gramatycznej wykładni tych przepisów nie można wyprowadzić wniosku, że we własnej sprawie, w której jest stroną, patron nie może udzielić aplikantowi adv. szczególnego upoważnienia do zastępowania go w sądzie lub urzędzie (art. 107 prawa o ustr. adv.).

Z logicznej wykładni przepisów prawa o ustr. adv., a w szczególności z art. 105, 106 i 107 wynika w sposób niewątpliwy, że aplikant adv. może zastępować swego patrona w sądach i urzędach, na mocy szczególnego upoważnienia, tak w sprawach, w których patron jest pełnomocnikiem strony, jak w i sprawach własnych patrona, w których jest on stroną. Z treści bowiem art. 105 prawa o ustr. adv. wynika, że nadzór patrona nad pracą aplikanta adv. musi być rzeczywisty, gdyż aplikant obowiązany jest pracować w kancelarii patrona pod jego szczególnem kierownictwem. Ścisła kontrola, jaką nad pracą aplikanta adv. sprawuje patron oraz odpowiedzialność patrona za czynności aplikanta adv., czynią słusznem ustalenie, że aplikant adv., przez udzielenie mu upoważnienia nigdy nie staje się ani substytutem patrona, ani też zastępcą procesowym strony, gdy patron w procesie jest stroną. Ograniczenia praw aplikanta adv. do zastępowania patrona jedynie w sprawach cudzych, z wyłączeniem spraw, w których patron jest stroną, nie można dopatrywać się w pominięciu aplikantów adv. w art. 87 kpc., wyliczającym osoby uprawnione do zastępowania patrona w sądach i urzędach, legitymacja bowiem aplikantów adv. do zastępowania patrona w sądach i urzędach nie opiera się na przepisach kodeksu post. cywil., lecz na przepisach prawa o ustr. adwokatury (art. 107, 105 pr. o ustr. adwokatury).

II.

Aplikant adwokacki, uprawniony do zastępstwa patrona, nie może z pewnym skutkiem prawnym podpisywać za swego patrona pism procesowych w sprawach, w których patron udzielił mu szczególnego upoważnienia i w których aplikant może zastępować go przed sądem (Benon Pogoda: Przegląd Sądowy. Kraków, nr. 6, rok 1934).

Ponieważ, wyżej przedstawiona wykładnia gramatyczna, ani też logiczna przepisów pr. o ustr. adv. nie doprowadziła do wyniku, że aplikant adv. nie ma prawa zastępować swego patrona

w sprawie, w której patron jest stroną, przeto interpretacją teologiczną sprawdzimy jeszcze wynik dotychczasowych naszych rozważań.

Celem aplikacji adwokackiej jest przygotowanie wszechstronne, praktyczne i teoretyczne do zawodu adwokackiego, które się odbywa pod rzeczywistym kierownictwem patrona (art. 105 pr. o ustr. adw.), przyczem prawo patrona do udzielania aplikantowi adw. szczególnego upoważnienia do zastępowania go w sądzie lub urzędzie, jest jedną z form praktycznego przygotowywania aplikanta do zawodu adwokackiego (art. 107 pr. o ustr. adw.). Nieślusne zatem, byłoby stanowisko, ograniczające prawo odbywania przez aplikanta adw., wskazanej w ustawie, praktyki, do spraw cudzych, z wyłączeniem spraw, w których patron jest stroną w procesie.

Celem, ustanowionego prawa zastępowania patrona jest umożliwienie aplikantowi adwokackiemu praktycznego przygotowania się do zawodu adwokackiego, które równie dobrze może być zrealizowane we własnej sprawie patrona, w której jest on stroną jak i w cudzej sprawie, w której jest on pełnomocnikiem.

Z teleologicznej zatem wykładni przepisów prawa o ustr. adw., potwierdzającej interpretację gramatyczną i logiczną, wynika, w sposób niewątpliwy, że prawo udzielania przez patrona aplikantowi adwokackiemu upoważnienia do zastępowania go w sądach i urzędach, nie zostało ograniczone, przez wyłączenie własnych spraw patrona.

Ponieważ aplikant adw., występujący na mocy upoważnienia, udzielonego mu przez patrona, nie jest substytutem w sprawie, ani też zastępcą procesowym, we własnej sprawie patrona, gdyż zawsze za czynności aplikanta adw. odpowiedzialny jest patron, przeto ustanowione zastępstwo, przewidziane w art. 107 prawa o ustr. adw., należy traktować jako jeden ze sposobów nabywania wiedzy praktycznej przez aplikantów adw., celem należytego przygotowania się do zawodu adwokackiego.

Aplikant adwokacki, występujący we własnym procesie patrona, nie nabywa cech zastępcy procesowego, tak jak nie nabywa cech substytutu-adwokaita, gdy występuje w sprawie, w której patron jest pełnomocnikiem strony, — realizuje jedynie swoje prawo do wszechstronnego, praktycznego i teoretycznego przygotowania się do zawodu adwokackiego (art.105 pr. o ustr. adw.), które równie dobrze może być wykonane w sprawie, w której patron jest

stroną, jak i w procesie, w którym patron jest pełnomocnikiem, gdyż zawsze za czynności aplikanta odpowiedzialny jest patron.

W świetle wyżej przedstawionych rozważań ustalamy:

Aplikant adw. może, na mocy szczególnego upoważnienia patrona, zastępować go w sądach i urzędach, w każdej sprawie, nie wyłączając spraw, w których patron jest stroną (art. 105 i 107 pr. o ustr. adw.).

Benon Pogoda (Bydgoszcz).

Sędzia Sądu Okr.